

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TASE-ERITTELYT

Viivi Gröhn

Opinnäytetyö
Toukokuu 2017
Liiketalouden koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

GRÖHN, VIIVI:
Tase-erittelyt

Opinnäytetyö 43 sivua, joista liitteitä 4 sivua
Toukokuu 2017

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia ohjeet tase-erittelyjen tekemiseen. Työn toimeksiantajana toimi Administer Oy Tampere. Tase-erittelyiden tarkoitus on varmentaa taseen sisältö. Kirjanpitolaissa säädetään, että taseen varmentamiseksi on laadittava tase-erittelyt. Ne ovat kuitenkin vapaamuotoisia asiakirjoja eikä niiden esittämistavasta ole laadittu tarkkoja lain säännöksiä. Tase-erittelyt eivät sisällä vertailulukuja edelliseltä vuodelta. Siksi on erityisen tärkeää, että ne laaditaan selkeästi ja samaa kaavaa noudattaen joka vuosi. Näin niiden tarkistaminen ja vertailtavuus helpottuu. Ohjeiden tavoitteena oli yhtenäistää työskentelytapoja ja helpottaa kirjanpitäjien työtä sekä varmistaa tase-erittelyjen oikea sisältö.

Opinnäytetyö tehtiin perehtymällä oman tekemisen ja toimeksiantajan toiveiden pohjalta tase-erittelyohjeiden sisältötarpeisiin. Laatiessani tase-erittelyjä pohdin samalla millaiset ohjeet voisivat parhaiten tukea niiden tekemistä ja miten niitä olisi mahdollisimman helppo hyödyntää. Ohjeiden tekemiseen hyödynsin alan kirjallisuutta ja lakeja. Työn teoriaosuudessa käytiin läpi eri yhtiömuotojen ominaisuuksia ja esiteltiin eri yhtiökoot. Lisäksi käytiin läpi perusasiat tilinpäätöksen laatimisesta ja sen sisällöstä. Yksityiskohtaisemmin käsiteltiin pien- ja mikroyritysten taseen kaava ja siihen liittyvät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet. Pien- ja mikroyritysten taseen kaavasta tarkasteltiin jokainen erä yksityiskohtaisesti. Selvitettiin taseen erän sisältö ja siihen kohdistuvat mahdolliset kirjanpito- ja elinkeinoverolakiin perustuvat muutokset, mitkä tase-erittelyissä täytyy huomioida. Taseen eristä käytiin läpi myös eri yhtiömuotoja koskevat vaatimukset.

Opinnäytetyön tuotoksena aikaansaatiin tase-erittelyohjeet. Ohjeet lisättiin toimeksiantajan valmiiseen excel tilinpäätöspohjaan. Toimeksiantajan valmiiseen tilinpäätöspohjaan lisäämäni tase-erittelyohjeet esitetään tämän työn liitteessä. Ohjeissa käydään läpi, mistä taseen erä koostuu ja mitä muutoksia siihen voi kohdistua. Muutokset voidaan esittää joka erillisellä liitteellä tai tase-erittelyissä. Muutos täytyy esittää niin, että siitä näkee milloin ja miten muutos on tapahtunut. Tase-erittelyohjeiden avulla kirjanpitäjä pystyy varmistamaan, että tase-erittelyt sisältävät kaikki tarvittavat tiedot ja eriin kohdistuvat muutokset ovat kirjanpito ja elinkeinoverolain vaatimusten mukaisia.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

GRÖHN, VIIVI:
The Details of the Balance Sheet Items

Bachelor's thesis 43 pages, appendices 4 pages
May 2017

The purpose of this thesis was to draw up instructions for the submission of the detailed balance sheet items. The thesis was commissioned by Administer Oy Tampere, a Finnish accounting company. The details of the balance sheet items are free-form documents, and their submission is not regulated by any legal provisions. The details do not include comparative figures from the previous year, thus it is particularly important that the balance sheet breakdown be made using the same formula every year. This makes the review and comparison easier. The purpose of writing the instructions was to ensure that the details of the balance sheet items contain all the necessary information, and to harmonize the way the details are compiled.

The thesis was made by studying on my own making and the wishes of the commissioner for the content requirements the details of the balance sheet items instructions. In the theoretical section, the main focus was on the different company forms and sizes. In addition, the contents of the financial statements and the main principles of compiling the financial statements are considered. The emphasis was on the balance sheet of small and micro-sized companies. Each item on the balance sheet of small and micro-sized companies was examined in detail, including the contents of each item and all the possible changes that must be considered. The empirical part consisted of the facts how the details of the balance sheet items are presented at Administer Tampere, what kind of changes are needed and how the instructions will help doing them.

The instructions will help the accountants to ensure that the details of the balance sheet items include all the necessary information, and that all the changes affecting the item meet the requirements of the Accounting Act and the Business Tax Act. The instructions were added to the commissioner's templates of financial statements, where the accountants can easily check the correct information when needed.

Key words: details of the balance sheet items, balance sheet, accounting act

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	YHTIÖMUOTOJEN ESITTELY	8
2.1	Osakeyhtiö	8
2.2	Henkilöyhtiöt	9
2.2.1	Avoim- ja kommandiittiyhtiö.....	9
2.2.2	Toiminimi.....	9
2.3	Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiö.....	10
3	YHTIÖIDEN KOKORAJAT	11
4	TILINPÄÄTÖS	12
5	TASE	14
6	TASE-ERITTELYT	17
6.1	Pysyvät vastaavat.....	17
6.1.1	Aineettomat hyödykkeet	19
6.1.2	Aineelliset hyödykkeet.....	21
6.1.3	Sijoitukset.....	23
6.2	Vaihtuvat vastaavat.....	23
6.2.1	Vaihto-omaisuus	24
6.2.2	Saamiset	24
6.2.3	Rahoitusarvopaperit	26
6.2.4	Rahat ja pankkisaamiset.....	27
6.3	Oma pääoma	27
6.3.1	Osakeyhtiön oma pääoma	27
6.3.2	Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön oma pääoma	29
6.3.3	Avoimen ja kommandiittiyhtiön oma pääoma.....	29
6.3.4	Toiminimen oma pääoma.....	30
6.4	Tilinpäätössiirtojen kertymät	30
6.5	Pakolliset varaukset	31
6.6	Vieras pääoma.....	31
7	TASE-ERITTELYOHJEIDEN LAATIMINEN	33
7.1	Lähtötilanne ja tavoitteet.....	33
7.2	Ohjeiden lisääminen valmiiseen tilinpäätöspohjaan.....	34
8	POHDINTA.....	41
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	44
	Liite 1. Tase-erittelyohjeet.....	44

LYHENTEET JA TERMIT

AKYL	Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä
As Oy	Asunto-osakeyhtiö
AsOYL	Asunto-osakeyhtiölaki
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta
KOy	Kiinteistöosakeyhtiö
KPA	Kirjanpitoasetus
KPL	Kirjanpitolaki
OYL	Osakeyhtiölaki
PMA	Asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena on laatia tase-erittelyohjeet toimeksiantajalle tilitoimisto Administer Oy Tampereelle. Kirjanpitolain 3. luvussa säädetään, että tase-erittelyt on laadittava tilinpäätöksen varmentamiseksi. Kirjanpitolaki ei kuitenkaan aseta tarkkoja vaatimuksia tase-erittelyjen esittämisestä, vaan ne ovat vapaamuotoisia asiakirjoja. Tase-erittelyt eivät ole julkisia asiakirjoja eivätkä osa tilinpäätöstä, vaan ne muodostavat oma erillisen asiakirjan. Tase-erittelyjen tavoitteena on käydä kaikki taseen erät läpi ja selvittää kunkin erän yksityiskohtainen sisältö.

Tase-erittelyt sisältävät tärkeää tietoa niiden tekijälle, asiakasyritysten omistajille ja johdolle sekä tilinpäätösten tarkastajille. Tase-erittelyt eivät sisällä vertailulukuja edelliseltä vuodelta, mikä on yksi syy ohjeiden laatimiseen. Toimeksiantaja toivoi tase-erittelyjen laatimiseksi selkeitä ohjeita, joiden avulla saadaan varmistettua tase-erittelyjen oikea sisältö ja luotua yhtenäiset työskentelytavat. Ohjeisiin haluttiin tieto taseen erän sisällöstä ja siihen kohdistuvista muutoksista. Tase-erittelyt olisi hyvä laatia mahdollisimman samalla kaavalla joka vuosi, jotta niitä olisi helpompi vertailla. Tase-erittelyohjeiden avulla kirjanpitäjät pystyvät nopeasti tarkistamaan, että tase-erittelyt on laadittu oikealla tavalla ja niissä on esitetty kaikki tarvittavat tiedot. Lisäksi ohjeista on varmasti hyötyä myös uusille kirjanpitäjille, jotka laativat ensimmäisiä tase-erittelyjä.

Työn toimeksiantaja Administer Oy Tampere on suomalainen sähköisen taloushallinnon auktorisoitu tilitoimisto. Administer Oy Tampere kuuluu Administer-konserniin, joka on perustettu vuonna 1985 ja joka tarjoaa monipuolisesti erilaisia sähköisiä taloushallinnon palveluja 16 eri paikkakunnalla. Administerillä on yli 3 000 asiakasta, suurista konserneista yhden hengen toiminimiin, laajalti eri aloilta. Yhtiö työllistää tällä hetkellä yli 300 työntekijää. Administer Tampereella työskentelee 20 kirjanpitäjää ja muutama reskontraohoitaja. Administerin tarjoamiin palveluihin kuuluu mm. sähköinen kirjanpito, tilinpäätökset, raportointi, laskutus, palkanlaskenta, verotus sekä talusjohtopalvelut. (Administer Oy 2017.)

Yhtiöllä on käytössään e-Fina järjestelmä, joka mahdollistaa täysin paperittoman ja reaaliaikaisen taloushallinnon. Kaikissa Administerin tarjoamissa palveluissa hyödynnetään

e-Fina järjestelmää. Myös asiakkaat näkevät järjestelmästä tietoja esimerkiksi myyneistä tai tuloskehityksestä reaaliaikaisesti. Tietoja pystyy seuraamaan niin verkossa kuin mobiililinkin. (Administer Oy 2017.)

Opinnäytetyössäni käydään läpi kaikki erät pien- ja mikroyritysten taseen kaavasta. Jokaisen erän kohdalla käydään läpi mistä erä koostuu, mitä tietoja erään liittyvistä tapahtumista täytyy esittää ja mitä mahdollisia muutoksia siihen voidaan kirjata. Näiden tietojen pohjalta tulen laatimaan tase-erittelyohjeet ja lisäämään tiedot toimeksiantajan valmiiseen tilinpäätös-exceliin. Tase-erittelyohjeiden tavoitteena on helpottaa kirjanpitäjien työtä. Niiden avulla pystytään varmistamaan, että tase-erittelyt sisältävät kaikki tarvittavat tiedot ja että niiden esitysmuoto on selkeä ja mahdollisimman samanlainen verrattaessa aikaisempien vuosien tase-erittelyihin.

Opinnäytetyön rakenne ja menetelmät

Opinnäytetyön rakenne koostuu johdannosta, teoriaosasta, työn käytännön toteutuksen selvityksestä sekä pohdinnasta. Työn teoriaosassa perehdytään pien- ja mikroyrityksien taseen kaavaan, käydään läpi taseen erien sisältö ja niihin kohdistuvat muutokset. Tarkoituksena on laatia sekä näiden tietojen että käytännön työskentelyn pohjalta ohjeet tase-erittelyjen tekemisestä toimeksiantajan käyttöön.

Työssä käsitellään eri yhtiömuotojen ominaispiirteitä, koska yhtiömuodolla on vaikutusta taseen eriin. Yhtiömuodoista käydään läpi osakeyhtiö, kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiö ja henkilöyhtiöt. Työssä esitellään myös eri yhtiökoot, mutta tarkemmin käydään läpi vain pien- ja mikrokokoisia yhtiötä koskevat tilinpäätösvaatimukset. Muut yhtiökoot on rajattu työn ulkopuolelle.

Teoriaosuudessa käydään läpi myös tilinpäätöksen laatimisen periaatteita ja PMA-asetusta, josta erityisesti taseen esittämistapaan liittyviä vaatimuksia. Teoriaosuuden kattavin osuus on taseen erien läpi käyminen. Siinä käydään läpi kaikki taseen erät, niihin kohdistuvat kirjausvaatimukset sekä mahdolliset muutokset, joita erään voi kohdistua. Teoriaosuus pohjautuu pääasiassa kirjanpitolainsäädäntöön, lakiin elinkeinotulon verottamisesta, kirjanpitolautakunnan yleisohjeeseen suunnitelman mukaisista poistoista sekä alan kirjallisuuteen.

2 YHTIÖMUOTOJEN ESITTELY

Yhtiömuodon valintaan vaikuttavat muun muassa yrityksen toimiala, perustajien lukumäärä, pääoman tarve, vastuut, päätösvalta, rahoituksen tarve ja verotus (Yritys-Suomi 2016). Yhtiömuoto vaikuttaa myös tilinpäätöksen sisällön laajuuteen ja siihen miten tarkkaan eri tilinpäätöserät täytyy esittää (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 40).

2.1 Osakeyhtiö

Osakeyhtiölaissa 21.7.2006/624 säädetään kaikki osakeyhtiöitä koskevat periaatteet. Osakeyhtiöt voivat olla yksityisiä, jolloin käytetään lyhennettä Oy tai julkisia osakeyhtiöitä, joista käytetään lyhennettä Oyj (OYL1:1).

Osakeyhtiön perustaminen vaatii aina pääomaa. Yrityksen osakkaat sijoittavat yritykseen rahaa ja saavat vastineeksi yrityksen osakkeita. Yhtiön osakkaat ovat henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön sitoumuksista vain sillä panoksella mitä ovat yhtiöön sijoittaneet. Osakeyhtiöt ovat erillisiä oikeushenkilöitä. Osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 2500 € ja julkisen osakeyhtiön 80 000 €. Julkinen osakeyhtiö voi käydä julkista arvopaperikauppaa ja listautua pörssiin. (OYL 1:1-3.)

Osakeyhtiön perustaminen täytyy ilmoittaa kaupparekisteriin. Ennen rekisteröimistä täytyy yhtiön laatia perustamissopimus, jossa on eritelty mm. yhtiön hallituksen jäsenet sekä osakkeiden merkintähinta (OYL 2:2). Osakeyhtiöiden tilinpäätöstiedot ovat julkisia ja ne täytyy rekisteröidä kaupparekisteriin. Julkisen osakeyhtiön on lisäksi julkaistava toimintakertomus, josta käy ilmi yhtiön toiminnan kehitys, taloudellinen tilanne sekä merkittävimmät riskit. (KPL 3:1a, 3:9.)

2.2 Henkilöyhtiöt

Henkilöyhtiötä ovat toiminimi, avoin yhtiö sekä kommandiittiyhtiö. Yhteistä näille kaikille yhtiömuodoille on se, että näissä yhtiömuodoissa toiminta perustuu yhtiön omistajien ammattitaidolle ja työpanokselle. Henkilöyhtiöissä perustajilla on henkilökohtaisesti vastuu yhtiön velvoitteista. (Yrittäjät, 2014.)

2.2.1 Avoin- ja kommandiittiyhtiö

Avoimen ja kommandiittiyhtiön toimintaa säätelee laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (AKYL11.12.2015/1444). Avoimessa yhtiössä on vähintään kaksi vastuunalaista yhtiömiestä, jotka vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista. Kommandiittiyhtiössä on oltava vähintään yksi vastuunalainen ja yksi äänetön yhtiömies. Äänettömän yhtiömiehen on sijoitettava yhtiöön pääomaa, mutta hän ei ole vastuussa yhtiön velvoitteista. Äänettömällä yhtiömiehellä ei ole oikeutta hoitaa yhtiön asioita. Yhtiömiehet voivat olla luonnollisia henkilöitä tai yhtiöitä. (AKYL 1:1, 7:3.)

Yhtiöiden on laadittava yhtiösopimus, jossa määritellään yhtiön nimi, toimiala, yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen asettama omaisuuspanos. Yhtiötä perustaessa se täytyy rekisteröidä kaupparekisteriin (AKYL 1:2-4§). Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön ei tarvitse ilmoittaa tilinpäätöstään kaupparekisteriin, jos vastuunalaisena yhtiömiehenä ei ole osakeyhtiö (AKYL 3:9).

2.2.2 Toiminimi

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi perustaa toiminimen. Sen voi perustaa kuka tahansa luonnollinen henkilö. Toiminimessä ei ole osakkaita tai yhtiömiehiä. Se ei ole erillinen oikeushenkilö, vaan yrittäjä on itse vastuussa kaikista toiminimen velvoitteista. Toiminimen perustaminen on ilmoitettava kaupparekisteriin, jos sen toimintaa varten on pysyvä toimipaikka, se harjoittaa luvanvaraista elinkeinoa tai jos sen palveluksessa on muita kuin oma puoliso tai alaikäinen lapsi. Maataloutta tai kalastusta harjoittavien ei tarvitse rekisteröidä toiminimeään. Vaikkei toiminimen rekisteröinti olisi pakollista, on se silti hyvä tehdä, koska näin saa yksinoikeuden toiminimeen. (Yrittäjät, 2014.)

Mikrokokoisten toiminimien ei tarvitse laatia tilinpäätöstä, jos niiden tilikausi on kalenterivuosi. Vaikkei tilinpäätöksen tekeminen olisikaan pakollista, taloushallintoliitto kuitenkin suosittelee sitä, koska se helpottaa veroilmoituksen tekoa. Tilinpäätöksen sisältämiä taloudellisia tietoja tarvitaan lisäksi mm. rahoitusta ja elinkeinolupia varten. (Taloushallintoliitto 2016.) Toiminimi ei ole velvollinen ilmoittamaan tilinpäätöstietojaan kaupparekisteriin (KPL 3:9).

2.3 Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiö

Asunto-osakeyhtiölaissa 22.12.2009/1599 säädetään myös kiinteistöosakeyhtiötä koskevista laeista, jos kiinteistö osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä. Jos näin tehdään, sovelletaan kiinteistö osakeyhtiöihin osakeyhtiölakia. (AsOYL 28:1.)

Asunto-osakeyhtiö voi omistaa ja hallita rakennusta, jonka osakkeenomistajien hallinnassa olevien asuinhuoneistojen pinta-ala on yli puolet koko rakennuksen pinta-alasta. Jos kiinteistössä ei ole asuinhuoneistoja, on kyseessä kiinteistöosakeyhtiö. Asunto-osakeyhtiön toiminnan tarkoitus on huolehtia yhtiön hallinnassa olevista kiinteistöistä ja rakennuksista. Osakkeenomistajat eivät vastaa asunto-osakeyhtiön veloista, vaan yhtiö on erillinen oikeushenkilö. Asunto-osakeyhtiön osakkeita voidaan siirtää myymällä, perintönä, testamentilla, lahjoituksena tai osituksen perusteella. (AsOYL 1:1, 1:5, 1:8, 28:1.)

Asunto-osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 2500 €. Yhtiötä perustaessa täytyy laatia perustamissopimus ja se täytyy rekisteröidä kaupparekisteriin. Osakkailla on oikeus hallita osakkeissa määriteltyä huoneistoa ja he ovat velvollisia maksamaan yhtiövastiketta, jolla katetaan yhtiön menoja. Yhtiöllä täytyy olla hallitus, joka johtaa yhtiötä. Hallitus voi valtuuttaa isännöitsijän huolehtimaan yhtiön toiminnasta, kirjanpidosta ja varojen hallinnan laillisuudesta. (AsOYL 2.2, 3:1-2, 7:1, 7:17, 12:1-2.)

Asunto-osakeyhtiön on laadittava toimintakertomus, jossa kerrotaan tiedot mm. yhtiövastikkeiden käytöstä, yhtiön omaisuuteen kohdistuvista rasitteista, olennaisista tapahtumista tilikauden aikana sekä tulevaisuuden näkymät. (AsOYL 10:5; KPL 3:9).

3 YHTIÖIDEN KOKORAJAT

Yhtiön koolla on suuri vaikutus sen tilinpäätöstietojen laajuuteen. Uusi kirjanpitolaki tuli voimaan 30.12.2015 ja toi mukanaan helpotuksia tilinpäätöstietojen esittämiseen varsinkin pien- ja mikrokokoisille yhtiöille. (Taloushallintoliitto 2016.) Kirjanpitolaissa yritykset jaetaan mikro-, pien- ja suuryritykseen. Taulukosta 1 nähdään yritysten ryhmittely edellytyksineen. Ehtojen täytyy täytyä sekä kuluneella että sitä edeltäneellä tilikaudella. (KPL 1:4a-4c.)

TAULUKKO 1. Yritysten suuruusluokat (KPL 1:4a-4c)

	Tase milj. €	Liikevaihto milj. €	Henkilöstö	
Mikroyritys	0,35	0,7	10	Enintään yksi ehto ylittyy
Pienyritys	6	12	50	Enintään yksi ehto ylittyy
Suuryritys	20	40	250	Vähintään kaksi ehtoa ylittyy

Yllä esitetyn ryhmittelyn ulkopuolelle jäävät keskikokoiset yritykset, joiden taseen loppusumma tai henkilömäärä eivät ylitä suuryrityksen vaatimusten rajoja. Ne eivät voi hyödyntää mikro- tai pienyrityksiä koskevia helpotuksia tilinpäätöksessä, mutta niiden ei myöskään tarvitse noudattaa suuryritysten vaatimuksia. (Taloushallintoliitto 2016.)

4 TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätös kuvaa kirjanpitovelvollisen taloudellista asemaa tilikauden päätyttyä. Yhtiöt selvittävät toimintansa tuloksen 12 kuukauden välein eli tilikausittain. Tilikausi voi olla kalenterivuosi tai muu yritykselle sopiva 12 kuukauden jakso, jolta laaditaan tilinpäätös. Yhtiön ensimmäinen tilikausi voi olla lyhyempi tai pidempi jakso, kuitenkin enintään 18 kuukauden pituinen. (KPL 1:4). Poikkeuksia tilikauden pituuteen voi tulla myös silloin, kun yhtiön toiminta loppuu tai tilinpäätöksenajankohtaa päätetään muuttaa. Tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä ja aineistoa on säilytettävä 10 vuotta tilikauden päättymisestä (KPL 3:6; 2:10). Tilinpäätöksen muut muotovaatimukset vaihtelevat yhtiön koon ja yhtiömuodon mukaan. Yhtiöt voivat esimerkiksi laatia tilinpäätöksensä tarvittaessa laajemmin kuin mitä yhtiön koko vaatisi. Sen vuoksi tilinpäätökseen on aina merkittävä, mitä säädöstä tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu. (Talouhallintoliitto 2016.)

Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman sekä liitetiedot. Tuloslaskelma kuvaa sen, miten yrityksen tulos on muodostunut. Tase kertoo yrityksen taloudellisen tilanteen tilinpäätöspäivänä ja rahoituslaskelma kuvaa varojen hankintaa ja käyttöä tilikauden aikana. Liitetiedoilla täydennetään ja eritellään tilinpäätöstietojen sisältöä. Tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman eristä on esitettävä vertailutietona myös edellisen tilikauden luvut. (KPL 3:1.)

Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös pitää laatia johdonmukaisesti ja kirjanpitovelvollisen toiminnan jatkuvuus huomioiden. Jatkuvuuden periaatteen huomioiminen liittyy kaikkiin taseen omaisuuserien arvostusperusteisiin tilinpäätöksessä. Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta olennaisuusperiaatteen mukaan. Oikean ja riittävän kuvan muodostamisessa täytyy ottaa huomioon yhtiön toiminnan laatu ja laajuus. Kirjanpitoasetukset antavat ohjeet tarvittavien minimitietojen esittämisestä oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi. Olennainen tieto tilinpäätöksessä on sellainen, jonka pois jättäminen tai sen väärin ilmoittaminen vaikuttaa tilinpäätöksen perusteella tehtäviin päätöksiin. Tilinpäätös täyttyy laatia suoriteperusteisesti, vaikka yhtiön kirjanpito olisikin laadittu maksuperusteisesti. Tilinpäätöksen laati-

misen periaatteiden mukaan tilikaudelle täytyy kohdistaa kaikki kulut ja tulot, joiden suoritusajankohta on tilikauden aikana. Ratkaisevaa on esim. palvelun luovutushetki, ei sen maksuhetki. (Rekola-Nieminen 2016, 83-93; KPL 3:2-3.)

Valtionneuvosto on laatinut Euroopan parlamentin ja neuvoston tilinpäätösdirektiivien pohjalta asetuksen pien- ja mikrokokoisten yhtiöiden tilinpäätöksen laatimisesta. Periaatteen noudattaminen on EU:n jäsenvaltiolle velvoittava. Sen periaatteena on helpottaa pienempien yhtiöiden hallinnollista taakkaa. Pien- ja mikrokokoisille yrityksille on määritelty omat kaavat tarvittavista tuloslaskelman ja taseen eristä. Lisäksi säädös sisältää helpotuksia liitetietojen esittämiseen. Mikrokokoiset yhtiöt saavat tässä asetuksessa ns. suojasatamasäännöksen. Suojasatamasäännös merkitsee sitä, että kun mikrokokoinen yhtiö noudattaa valtioneuvoston asettamia säädöksiä tilinpäätöksen sisällöstä, sen ei tarvitse esittää enää muita selventäviä tietoja oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi. Mikrokokoista yhtiötä ei voida syyllistää oikean ja riittävän kuvan antamatta jättämisestä. Nämä tilinpäätöksen laatimista koskevat asetukset ovat vapaaehtoisia. Pien- ja mikrokokoisilla yhtiöllä on halutessaan mahdollisuus esittää tilinpäätöstiedot myös laajemmin. Mikrokokoisenkin yhtiön täytyy lisäksi ottaa huomioon omaa yhtiömuotoa koskevan lain vaatimukset tilinpäätöstiedoista. (Rekola-Nieminen 2016, 230-233; Haaramo ym. 2016, 78-82.)

5 TASE

Tase kuvaa yhtiön taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä (KPL 3:1§). Taseessa eritellään yhtiön varat ja velat. Yhtiön varat esitetään taseen vastaavaa puolella, velat sekä oma pääoma vastattavaa puolella. Taseen vastaavaa ja vastattavaa puolet menevät aina tasan. Pien- ja mikroyritykset saavat hyödyntää taseen laatimiseksi samaa Valtionneuvoston asetuksessa määriteltyä taseen kaavaa. (Haaramo ym. 2016, 88-89; Siipola 2014; Valtionneuvoston asetus 1753/2015, 1:1.)

Taseen kaavassa vastaavaa puolella eritellään yhtiön varallisuus, mikä koostuu pysyvistä ja vaihtuvista vastaavista. Pysyvät vastaavat tuottavat tuloa jatkuvasti ja vaihtuvat vastaavat vain yhden tilikauden aikana. Taseen vastaavaa puolella yhtiön varat listataan niin, että ylimpänä ovat vaikeimmin rahaksi muutettavat erät ja alimpana ovat rahat. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 179.)

Taseen vastattavaa puolella eritellään yhtiön oma ja vieras pääoma. Omaa pääomaa ovat yrittäjän tai yhtiön siihen sijoittama pääoma ja kertyneet voitot. Tilinpäätössiirtojen kertymät koostuvat yhtiön tuloksenjärjestelyistä, joita ovat verotusperusteiset varaukset ja poistoero. Pakolliset varaukset -erä koostuu tulevaisuudessa tapahtuvista menoista, joista ei pystytä määrittämään tarkkaa määrää tai maksu ajankohtaa. Vieras pääoma eritellään lyhyt- ja pitkäaikaisiin velkoihin. Lyhytaikainen vieras pääoma erääntyy maksettavaksi vuoden sisällä, muut velat ovat pitkäaikaisia. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 247-276.)

Pien- ja mikroyritysten taseen esittämistapaa ei saa muuttaa ellei siihen ole perusteltuja syitä. Taseen eriä ja esittämistapaa saa muuttaa vain, jos se välttämätöntä tilinpäätöksen oikean ja riittävän kuvan varmistamiseksi. Taseeseen saa lisätä vain sellaisia eriä, joita ei voi sisällyttää jo olemassa oleviin eriin. Lisättäviä eriä voivat olla esimerkiksi poistoerot ja veroperusteiset varaukset. (Rekola-Nieminen 2016, 238-239; Valtionneuvoston asetus 1753/2015, 2:5-6.)

Taseen eriä voidaan yhdistellä jos se ei vaaranna oikean ja riittävän kuvan antamista. Taseen erien yhdistämisen tavoitteena on tilinpäätöksen selkeämpi esittämistapa. Jos tilinpäätöksessä on yhdistetty jotain taseen eriä, niin liitetiedoissa pitää kertoa, mitä eriä on yhdistetty. (Rekola-Nieminen 2016, 239-240; Valtioneuvoston asetus 1753/2015, 2:7.)

Suomessa ei ole laadittu toimialakohtaisia tasekaavoja, joten taseen eriä voidaan nimetä uudelleen yhtiön toimialaan sopivimmiksi. Esimeriksi asunto-osakeyhtiöllä ei yleensä ole myyntisaamisia vaan erä on nimetty vastikesaamiseksi. Taseessa ei esitetä nollarivejä: jos johonkin taseen erään ei ole kirjattavaa kyseisellä eikä edeltävällä tilikaudella, ei sitä myöskään pidä esittää taseessa. Taulukossa 2 on esitetty pien- ja mikroyritysten taseen kaava PMA asetuksen V liitteen kaavan mukaan. (Rekola-Nieminen 2016, 240-241; Valtioneuvoston asetus 2:8.)

TAULUKKO 2. Taseen kaava PMA vaatimusten mukaan (PMA 1753/2015)

Vastaavaa
PYSYVÄT VASTAAVAT
Aineettomat hyödykkeet
Aineelliset hyödykkeet
Sijoitukset
VAIHTUVAT VASTAAVAT
Vaihto-omaisuus
Lyhytaikaiset saamiset
Pitkäaikaiset saamiset
Rahoitusarvopaperit
Rahat ja pankkisaamiset
Vastaavaa yhteensä
Vastattavaa
OMA PÄÄOMA
Osake- osuus tai muu vastaava pääoma
Ylikurssirahasto
Arvonkorotusrahasto
Muut rahastot
Edellisten tilikausien voitto/tappio
Tilikauden voitto/tappio
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ
PAKOLLISET VARAUKSET
VIERAS PÄÄOMA
Lyhytaikainen vieras pääoma
Pitkäaikainen vieras pääoma
Vastattavaa yhteensä

6 TASE-ERITTELYT

Tase-erittelyt laaditaan tilinpäätöksen varmentamiseksi. Tase-erittelyissä käydään yksityiskohtaisesti läpi taseen pysyvät vastaavat, vaihtuvat vastaavat, vieras pääoma sekä pakolliset varaukset. Oma pääoma täytyy aina eritellä tilinpäätöksen liitetiedoissa, mutta yleinen käytäntö kuitenkin on, että kaikki taseen erät, myös oma pääoma, eritellään tase-erittelyssä. Tase-erittelyt tehdään yleensä taulukkolaskelmaohjelmalla ja käytännöllisempää on eritellä kaikki erät. Näin saa taseen vastaavaa ja vastattavaa puolet menemään tasan. Tase-erittelyissä voidaan ilmoittaa joko jokaisen erän tilikauden alkuarvo, muutokset ja tilikauden loppuarvo tai tilikauden aikana erässä tapahtunut muutos. Jos tase-erittelyissä ilmoitetaan vain kyseisen erän muutos, niin on suositeltavaa ilmoittaa myös ajankohta, jolloin muutos on tapahtunut sekä tositenumero. Tase-erittelyt eivät ole julkisia asiakirjoja eikä niitä ilmoiteta rekisteröitäväksi. Tase-erittelyt täytyy säilyttää 10 vuotta, vaikka kirjanpitovelvollisuus olisikin päättynyt. Tase-erittelyn tekijän on varmennettava erittelyt allekirjoituksellaan. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 52 – 53; Mäkinen 2014; Taloushallintoliitto 2016.)

6.1 Pysyvät vastaavat

Taseen pysyvät vastaavat koostuvat yhtiön aineellisista hyödykkeistä, aineettomista hyödykkeistä ja sijoituksista. Tase-erittelyssä jokainen erä käydään läpi. Tase-erittelyissä merkitään erän arvo tilikauden alussa, ilmoitetaan mahdolliset poistot, arvonalennukset, arvonorotukset ja erän arvo tilikauden lopussa. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 53, 179.)

Pysyvien vastaavien hyödykkeitä voidaan käyttää yhtiön tulonhankinnassa, esimerkiksi myytävien tuotteiden valmistamiseen tarkoitettuina ohjelmina ja koneina. Näitä hyödykkeitä ei ole tarkoitettu myytäväksi ja niiden odotetaan tuottavan tuloja useina eri tilikausina. Hankintamenona pidetään hyödykkeen hankinnasta tai valmistuksesta aiheutuvia välittömiä menoja kuten ostohintaa, rahteja, tulleja ja huolintamenoja. Pysyvien vastaavien osakkeiden hankintamenoon kuuluvat osakkeiden hinnat, mahdolliset välityspalkkiot sekä varainsiirtovero. Kirjanpitovelvollinen voi halutessaan lukea hankintamenoksi myös kohtuullisen osuuden hankintaan ja sen tuotantoon kohdistuvia välillisiä menoja.

Niitä ovat esimerkiksi valmistukseen tai tuotantoon kohdistuvat vakuutukset sekä tuotantotilojen vuokrat. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016a, 81, 109; 2016c, 195; KILA 2016/1950; KPL 5:5.)

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintameno aktivoidaan ja vähennetään vaikutusaikanaan poistoina. Lähtökohtaisesti poistot on tehtävä suunnitelman mukaan. Suunnitelman mukaisten poistojen määrä voidaan laskea usealla eri kaavalla. Ne voivat olla mm. tasapoistoja tai etupainotteisia poistoja. Poistoaika määritellään vastamaan kirjanpitovelvollisen suunnitelmaa tai odotuksia hyödykkeen taloudellisesta pitoajasta. Yleisohjeena voidaan pitää, että aktivoitu hankintameno täytyy poistaa vaikutusaikanaan. Poistosuunnitelmat tehdään hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaisesti. (Kirjanpitolautakunta 2007, 4, 18; Leppiniemi & Kaisanlahti 2016a, 85-87.)

Laki elinkeinotulon verottamisesta määrittää verotuksessa hyväksytyjen poistojen maksimimäärän. Pien- ja mikroyritys voi tehdä kirjanpidon poistosuunnitelman niin, että poistot vastaavat elinkeinoverolain mukaisia poistoja. Pienyritykselle riittää koneiden ja kaluston osalta hyödykeryhmäkohtainen poistosuunnitelma. Rakennuksista sen sijaan pienyritykselläkin tulee olla rakennuskohtainen poistosuunnitelma. Toiminimen, asunto-osakeyhtiön ja keskinäinen kiinteistöosakeyhtiön ei tarvitse tehdä poistoja ennalta määrätyn suunnitelman mukaan. Nämäkin yhtiömuodot saavat tehdä poistoja hankintamenoista vaikutusaikaan, mutta heidän ei tarvitse tehdä poistosuunnitelmaa, vaan riittää, että poistot tapahtuvat jatkuvuutta noudattaen ja johdonmukaisesti. Vapautus suunnitelman mukaisten poistojen tekemisestä mahdollistaa, että yksittäisenä kautena poistot voidaan jättää tekemättä. Johdonmukaisuuden noudattaminen tarkoittaa, että toiminimi, asunto-osakeyhtiö ja keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö ei voi valita mihin kohteisiin tätä menettelyä soveltaa. Jos haluaa hyödyntää vapautuksen suunnitelman mukaisista poistoista, täytyy sitä menetelmää käyttää kaikissa erissä. (Laine 2016, 77; Kirjanpitolautakunta 2007, 4; Leppiniemi & Kaisanlahti 2016a, 85-87.)

Yhtiön suunnitelman mukaiset poistot voivat olla kirjanpidossa suurempia kuin, mitä on verotuksessa sallittu maksipoisto. Jotta yhtiö voi hyödyntää verotuksessa vähennettävät poistot, ne täytyy olla kirjattuna kirjanpitoon. Yhtiö voi kirjata veroperusteisiin syihin vedoten kirjanpitoon suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat poistot. Suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat poistot kirjataan taseen poistoeroihin. Taseen poistoerossa

on aikaisempien ja kuluvan tilikauden suunnitelman mukaisten ja kokonaispoistojen välinen erotus. Jos yhtiölle on kertynyt suunnitelman mukaisia poistoja suurempia poistoja ns. ylipoistoja niin se mahdollistaa, että myöhemmin tilikausina voidaan tehdä ns. alipoistoja, mitkä on suunnitelman mukaisia poistoja pienempiä. Kokonaispoisto on suunnitelman mukaisia poistojen ja yli- ja alipoistojen yhteissumma. Jos yhtiöllä ei ole kertynyt poistoeroa, niin kirjanpidossa täytyy tehdä suunnitelman mukaiset poistot, mutta verotuksessa voidaan tehdä pienemmät kuin suunnitelman mukaisten poistot. Verotuksessa ja kirjanpidossa tehtyjen poistojen erotusta kutsutaan hyllypoistoksi. Hyllypoisto on verotuksen maksimipoiston alittava osuus ja niitä seurataan taseen ulkopuolella. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016a, 87-88; EVL 54; KPL 5:12; Kirjanpitolautakunta 2007, 9, 20.)

Arvonkorotus voidaan tehdä pysyviin vastaaviin kuluviin maa- tai vesialueisiin ja muihin kuin rahoitusvälineenä pidettäviin arvopapereihin. Arvon täytyy olla tilinpäätöshetkellä pysyvästi ja oleellisesti kohonnut, jotta yhtiö voi tehdä arvonkorotuskirjauksen. Arvonkorotuksen perustana täytyy olla asiantuntijan laatima arvio kohteen arvon noususta sekä sen pysyvyydestä. Arvonkorotus kirjataan omaan pääomaan kuuluvaan arvonkorotusrahoitukseen. Jos kirjattu arvonkorotus todetaan perusteettomaksi, se pitää peruuttaa myös arvonkorotusrahoituksesta. Jos arvonkorotusrahoituksessa ei ole tarpeeksi saldoa siirron tekemiseen, pitää peruutus kirjata yhtiön voittovaroista. Pysyvien vastaavien arvonalennukset huomioidaan yleensä osana poistoja. Arvonalennuksia voidaan kirjata sellaisiin eriiin, joista ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja. Sellaisia eriiä ovat esimerkiksi maa- ja vesialueet, liittymismaksut ja sijoitukset. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016b, 112-117; 2016c, 205-206; KPL 5:13; KPL 5:17.)

6.1.1 Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet jaotellaan viiteen alaryhmään: kehittämismenoihin, aineettomiin oikeuksiin, liikearvoon, muihin aineettomiin hyödykkeisiin sekä ennakkomaksuihin. Aineettomien hyödykkeiden olemassa oloa ei voida havainnoida, siksi tulonodotusten todistamiseksi täytyy laatia budjetti tai muu suunnitelmalaskelma. Näiden suunnitelmalaskelmien pohjalta voidaan tehdä tarvittavia muutoksia suunnitelman mukaisiin poistoihin. Aineettomien hyödykkeiden hankintamenoa ei ole pakko aktivoida, vaikka siihen liittyisi tulonodotuksia useina tilikausina. Jos kyseessä on vastikkeellisesti hankittu ainee-

ton hyödyke kuten toimilupa, patentti tai lisenssi, niin sen hankintameno on pakko aktivoita. Jos yhtiö on itse valmistanut aineettoman hyödykkeen, sen hankintamenon saa aktivoita, jos hyödyke tuottaa tuloja useina tilikausina. Myös itse valmistetuista aineettomista hyödykkeistä täytyy laatia realistinen budjetti, joka osoittaa, että tulonodotus kattaa aktivoitun hankintamenon. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016a, 90-91; 2016c, 196-198.)

Kehittämismenot koostuvat yrityksen aineettomien oikeuksien hankintaan kohdistuneista kehittämismenoista. Kehittämismenoja ovat mm. kehityshankkeeseen kohdistuvat henkilöstömenot, ostetut palvelut sekä kehittämistoiminnassa käytetyt aineet ja tarvikkeet. Jos kehittämismenot tuottavat tulosta useampana tilikautena, ne voidaan aktivoita. Aktivoitua kehittämismenosta on tehtävä suunnitelman mukaiset poistot vaikutusaikanaan. Poistoaika saa olla enintään 10 vuotta. (KPL 5:8; Leppiniemi & Kaisanlahti 2016b, 180-181)

Yhtiön tutkimusmenot täytyy pitää erillään yhtiön kehittämismenoista. Kehittämismenot ovat konkreettisia ja niissä tiedetään mahdollinen kehittämisen tuloksena syntyvä hyödyke. Tutkimusmenot voivat olla esimerkiksi tiedon hankkimista ja uusien tuotantoprosessien etsiminen. Tutkimusmenoja ei saa aktivoita vaan ne pitää kirjata tilikauden kuluksi. Tutkimusmenot täytyy pitää kirjanpidossa erillään kehittämismenoista ja muista pitkävaikutteisista menoista, joita voidaan aktivoita. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c 180; Lydman 2016, 68 – 69.)

Aineettomien oikeuksien erä koostuu mm. yhtiön patenttien, toimilupien ja atk-ohjelmien lisenssien hankintakuluista. Näiden vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien hankintameno täytyy aktivoita, jos erän arvioidaan tuottavan tulosta useampana tilikautena. Poistot tehdään pääsääntöisesti viiden vuoden aikana, mutta viimeistään 10 vuoden aikana. Poistoaikaan vaikuttaa se, miten pitkältä ajalta erän odotetaan tuottavan tuloja yhtiölle. (KPL 5:5a; Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c 182.)

Liikearvo perustuu yrityksen erityiseen osaamiseen, organisaatioon, jakeluteihin yms. Liikearvo ei kuvaa minkään yksittäisen tuotannon tekijän arvoa. Liikearvo voidaan laskea niin, että tulon odotuksiin kohdistuvista tuotoista vähennetään taseen varojen ja velkojen erotus. Liikearvoa syntyy myös yrityskauppojen yhteydessä. Liikearvon hankintameno voidaan poistaa 5 vuodessa, jos hankintamenon vaikutusaika on pidempi, tai sitä on vai-

kea luotettavalla tavalla arvioida, voi poistoaika olla enintään 10 vuotta. Liikearvon hankintamenolla ei kuitenkaan ole aktivointipakkoa. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 183: KPL 5:9.)

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin kuuluvat ne aktivoidut aineettomat hankintamenot, joille ei ole tasekaavassa sopivaa erää. Muihin pitkävaikutteisiin menoihin voidaan kirjata mm. pitkävaikutteiset markkinointimenot, vuokrahuoneistojen perusparannusmenot tai keskeneräinen urakka. Muiden aineettomien hyödykkeiden hankintamenot on poistettava suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan tai enintään 10 vuodessa. (Rekola-Nieminen 2016, 163; KPL 5:11; Laine 2016, 101-102.)

Ennakkomaksuissa eritellään aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuvat saamiset. Näistä on maksettu ennakkomaksu. Kun yhtiö saa aineettoman hyödykkeen, josta on ennakkomaksun suorittanut, kirjaus poistetaan ennakkomaksuista ja siirretään oikeaan aineettomien hyödykkeiden erään. Ennakkomaksuista ei tehdä poistoja. Arvonalennuskirjauksia voidaan tehdä siinä tapauksessa, jos yhtiö epäilee, ettei ennakonsaaja pysty toimittamaan hyödykettä tai maksamaan ennakkoa takaisin. Silloin kirjataan aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksujen menetys. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 188; Kirjanpitolautakunta 2007, 25.)

6.1.2 Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet koostuvat viidestä alaryhmästä: maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto, muut aineelliset hyödykkeet ja ennakkomaksut. Aineellisten hyödykkeiden hankintameno täytyy aktivoida ja tehdä suunnitelman mukaiset poisotot vaikutusaikanaan. Aktivointipakosta voidaan joustaa, jos erä on vähäarvoinen tai se ei tuota tuloa kuin yhtenä tilikautena. Erän vähäarvoisuus arvioidaan sen suhteesta taseen loppusummaan ja pysyvien vastaavien kokonaismäärään. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 199; Kirjanpitolautakunta 2007, 4; KPL 5:12.)

Maa- ja vesialueet voivat olla rakennettuja tai rakentamattomia tontteja ja vesialueita. Näistä eristä ei tehdä poistoja, vaan niistä voidaan kirjata arvonalennuksia tai arvonkorotuksia. Arvonkorotukset ja alennukset täytyy olla aina perusteltuja ja jos ne osoittautuvat

aiheettomiksi, ne täytyy peruuttaa. Jos yhtiöllä on merkittävä määrä vuokraoikeuksia eli yhtiö vuokraa omistamiaan maa- ja vesialueita, täytyy tase-erittelyssä ilmoittaa aktivoidujen vuokraoikeuksien hankintamenot. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 189; KPL 5:11; KPL 5:17.)

Rakennuksiin kuuluvat mm. myymälä-, varasto-, tehdas- ja toimistotilat. Rakennelmiin luetaan mm. polttoaine- tai happisäiliöt sekä metallista rakennetut varastot ja puusta rakennetut kevyet rakennelmat. Jos yhtiö vuokraa omistamiaan rakennuksia tai rakennelmia, täytyy tase-erittelyssä eritellä vuokraoikeuksien hankintameno oikean ja riittävä kuvan varmistamiseksi. Tase-erittelyssä rakennukset ja rakennelmat -erä täytyy eritellä, koska rakennuksille tehdään hyödykekohtainen poistosuunnitelma. Lisäksi elinkeinoverolaissa näille on määrätty erisuuruiset poistot. Myymälä-, varasto- ja tehdasrakennuksista voidaan poistaa 7 prosenttia. Toimistorakennuksista voidaan tehdä 4 prosentin poisto. Polttoaine- ja happisäiliöstä sekä kevyistä rakennelmista voidaan tehdä 20 prosentin poisto. Rakennuksien tai rakennelmien hankintameno ei voi tehdä arvonkorotuksia. Yhtiöillä voi olla vielä vanhan kirjanpitolain sallimia arvonkorotuskirjauksia. Niitä ei tarvitse purkaa eikä niistä saa tehdä suunnitelman mukaisia poistoja. (Kirjanpitolautakunta 2007, 11; Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, KPL 5:11; 189-190; EVL 34.)

Koneet ja kalusto -erä sisältää yhtiön tuotannollista toimintaa varten hankkimat koneet ja laitteet. Tässä erässä esitettäviin koneisiin ja kalustoon täytyy kohdistua tulonodotuksia yli 12 kuukauden ajan. Jos tulonodotukset ovat alle 12 kuukautta, vähennetään näiden koneiden ja kaluston hankintameno vuosikuluna. Elinkeinoverolain mukaan koneiden ja kaluston poisto saa olla maksimissaan 25 prosenttia menojäännöksestä. Menojäännös sisältää vuoden aikana koneisiin tai kalustoon kohdistuneet hankintamenot sekä laajennusmuutosmenot. Pien- ja mikroyritykset noudattavat yleensä elinkeinoverolakia määritellässään pienhankintoja. Elinkeinoverolain 33§ mukaan koneen tai kaluston hankintameno voidaan vähentää kertakuluna, jos sen käyttöaika on alle kolme vuotta tai sen hankintameno on alle 850 euroa. Vuoden aikana pienhankintoja saa vähentää enintään 2 500 euroa vuotta. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c 190; EVL 30, 33.)

Muissa aineellisissa hyödykkeissä eritellään ne aineelliset hyödykkeet, joille ei ole omaa erää taseessa. Näitä ovat mm. luonnonvarat ja taide-esineet. Tämä erä voi sisältää hyvin erilaisia hyödykkeitä, joihin voi osaan kohdistua myös hankintamenoja. Luonnonvaroista

esimerkiksi kivilouhoksesta voidaan hankintamenosta poistaa käytettyä aineosaa vastaava määrä. Taide-esineistä ei sen sijaan tehdä poistoja (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 190; EVL 38.)

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat -erä sisältää aineellisiin hyödykkeisiin kohdistuvat saamiset ja keskeneräisiin investointeihin kohdistuvat kulut. Ennakkomaksuista ei tehdä poistoja, mutta niistä voidaan kirjata mahdolliset arvonalentumiset, joita voi syntyä luottotappiosta. Keskeneräisistä hankinnoista ei myöskään tehdä poistoja, kun hankinnat valmistuvat ne kirjataan asianomaiselle hyödyketilille ja sen jälkeen niistä voidaan aloittaa poistot. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 191; Kirjanpitolautakunta 2007, 25.)

6.1.3 Sijoitukset

Sijoitukset koostuvat yli 12 kuukautta tuloa tuottavista saamisista, osakkeista ja osuuksista. Saamiset-erä voi koostua mm. asiakkaille myönnettyistä lainoista tai palautettavista liittymismaksuista. Sijoitukset ovat muiden yhtiöiden osakkeita, liikehuoneisto-osakkeita tai sijoituskiinteistöjä. Saamiset, osakkeet ja osuudet jaetaan tase-erittelyissä kolmeen ryhmään: osuudet saman konsernin yrityksistä, osuudet omistusyhteisyryksistä ja muut osakkeet ja osuudet. Sijoituksista ei yleensä tehdä poistoja. Mahdollisesti syntyneet hankintamenot vähennetään vasta silloin, kun sijoitus myydään. Sijoituksista voidaan kirjata arvonalennuksia, jos niiden kerryttämä tulo on pysyvästi poistamatonta hankintamenoa pienempi. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016b, 196; 2016c, 190, 202; KPL 5:13.)

6.2 Vaihtuvat vastaavat

Taseen vaihtuvat vastaavat koostuvat vaihto-omaisuudesta, lyhtyaikaisista ja pitkäaikaisista saamisista, rahoitusarvopapereista sekä rahoista ja pankkisaamisista. Nämä erät ovat nopeammin rahaksi muutettavia kuin pysyvät vastaavat ja ne tuottavat tuloa vain yhtenä tilikautena. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 179.)

6.2.1 Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuutta on sellaisenaan tai jalostettuna myytäväksi tarkoitettut tuotteet. Vaihto-omaisuus jaotellaan neljään eri erään: aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet ja tavarat sekä muu vaihto-omaisuus. Aineet ja tarvikkeet sisältävät mm. raaka-aineet, osat sekä pakkausmateriaalit. Keskeneräisiin tuotteisiin kuuluvat puolivalmiit tuotteet, joiden valmistusta vielä jatketaan yhtiön omassa tuotannossa. Valmiit tuotteet ovat yhtiön itsensä valmistamia tuotteita ja tai ne ovat toiselta yhtiöltä ostettuja valmiita tuotteita. Muu vaihto-omaisuus sisältää sellaisen vaihto-omaisuuden, jolle ei ole nimetty omaa erää taseessa, mm. vaihto-omaisuutena myytävät kiinteistöt ja arvopaperit. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 223-224.)

Vaihto-omaisuuden tasearvo lasketaan tilikauden päättyessä varastossa olevien hyödykkeiden alkuperäisen hankintamenon mukaan. Varaston arvo selvitetään tekemällä inventaario. Siinä selvitetään varastossa olevien hyödykkeiden määrä ja niiden arvo. Hyödykkeen arvo on sen arvonnisäveroton hankintameno. Jos hankintamenoa ei pystytä tarkasti määrittämään, niin hyödyke täytyy arvostaa sen alhaisimpien mahdollisten hankintamenojen mukaan. Jos hyödykkeen hankintamenon arvo on pysyvästi laskenut, niin se täytyy huomioida varaston arvoa laskiessa. Vaihto-omaisuuden hankintamenon jaksottaminen tehdään kirjauksilla varaston muutos -tilille. Tase-erittelyssä kirjataan varaston alkuarvo, varaston muutos ja loppuarvo. Vaihtoehtoisesti tase-erittelyihin voidaan kirjata vain kyseisen erän loppusaldo, koska inventaariolistasta voidaan tarvittaessa varmistaa varaston arvo. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 224-225; KPL 5:6.)

6.2.2 Saamiset

Saamiset jaetaan myyntisaamisiin, saamisiin saman konsernin yrityksiltä, saamisiin omistusyhteisyryyksiltä, lainasaamisiin, muihin saamisiin, maksamattomiin osakkeisiin ja osuuksiin sekä siirtosaamisiin. Tämän jaottelun lisäksi kaikki saamisten erät täytyy eritellä lyhyt- ja pitkäaikaisiin saamisiin. Pitkäaikaisia saamisia ovat sellaiset, jotka eräänntyvät maksettaviksi yli vuoden kuluttua. Muut saamiset -erä sisältää ne saamiset, joilla ei ole omaa erää taseessa, mm. verotilisaamiset ja vuokravakuudet. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 234.)

Saamiset arvostetaan bruttomääräisinä eikä niistä saa vähentää velkoja. Saamisiin voi liittyä luottotappion riski. Saamiset merkitään taseeseen niiden todennäköisen arvon mukaan. Saamisen epätodennäköinen arvo on silloin luottotappiota. Jos luottotappion riski ylittää yli 50 prosenttia saamisen arvosta, sitä ei saa enää esittää taseessa. Tase-erittelyssä merkitään saamisen nimellisarvo, mahdollinen luottotappio ja loppusaldoksi jää saamisen todennäköinen arvo. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 238-239.)

Myyntisaamisia ovat vaihto-omaisuuden ja pysyvien vastaavien myynnistä syntynyt saatava. Myyntisaamisia syntyy, kun yhtiö myy tuotteitaan laskulla ja maksu tapahtuu vasta tuotteen toimituksen jälkeen. Myyntisaamiset merkitään niiden todennäköisen arvon mukaan, vaikka nimellisarvo olisi sitä suurempi. Jos johonkin myyntisaamisen erään kohdistuu erityisen suuri luottotappion riski, niin siitä pitää mainita erittelyissä. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 234; KPL 5:2.)

Saamiset saman konsernin yrityksiltä voivat olla myyntisaamisia, lainasaamisia, siirto-saamisia tai muita saamisia saman konsernin yrityksiltä. Saman konsernin yrityksiä katsotaan kaikki ne yhtiöt, joiden tilinpäätökset sisältyvät ylimmän emon konsernitilinpäätökseen. Saamisia voi olla mm. konsernin emoyrityksiltä, sisaryrityksiltä sekä tytäryrityksiltä. Tähän erään kuuluvia myyntisaamisia ei saa esittää myyntisaamiset-erässä vaan ne esitetään saamiset saman konsernin yrityksiltä -erässä. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016b, 211-212.)

Saamiset omistusyhteyserityksiltä esitetään omana eränään. Omistusyhteyserityksiä ovat yhtiön osakkuuseritykset, joiden kanssa kirjanpitovelvollisella yhtiöllä on omistusoikeuksia ja yhteystyötä. Jos kirjanpitovelvollinen yhtiö omistaa vähintään viidesosa toisen yhtiön osakepääomasta, pidetään tätä yhtiötä omistusyhteyserityksenä. Nämä erät täytyy eritellä tase-erittelyssä myyntisaamisiin, lainasaamisiin ja muihin saamisiin. Saamiset omistusyhteyserityksiltä -erään kuuluvia saamisia ei saa kirjata taseen muihin saamisiin. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 236; KPL 1:7§.)

Lainasaamiset erä koostuu rahalainoista, joita on annettu esimerkiksi muille yrityksille tai yhteistyökumppaneille. Vaihtuvien vastaavien lainasaamiset erässä on lainat, jotka tuottavat tuloja enintään 12 kuukauden ajan. Lainasaamiset ovat yleensä korollisia. Jos saaminen on koroton, se pitää esittää vaihtuvien vastaavien lainasaamisissa, vaikka se

erääntyisi maksettavaksi yli vuoden kuluttua. Koroton saaminen ei tuota tuloa useana tilikautena, eikä näin täytä pysyvien vastaavien edellytyksiä. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 236-237.)

Maksamatta olevat osakkeet ja osuudet –erässä esitetään saamiset osakkeenomistajilta osakkeista ja yhtiömiehiltä sovituista yhtiöosuuksista. Jos osakeyhtiön on laskenut myyntiin osakkeitaan ja sijoittaja on merkinnyt ne, mutta ei ole vielä maksanut niitä, syntyy saatava, joka eritellään maksamatta olevissa osakkeissa ja osuuksissa. Tässä erässä eritellään myös avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen sijoitussitoumukset, joita ei ole maksettu. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 237; KILA 2002/1681.)

Siirtosaamisia ovat yhtiön kuluvalle tilikaudella tai aikaisemmilla tilikausilla tekemät maksut tulevien tilikausien suoriteperusteisista menoista, joita ei ole merkitty ennakkomaksuihin sekä suoriteperusteiset tulot, joista ei ole saatu maksua ja joita ei ole merkitty myyntisaamisiin. Siirtosaamisista ei anneta laskuja, vaan siirtosaaminen syntyy, kun kirjanpito muutetaan tilipäätöstä laadittaessa maksuperusteisesta suoriteperusteiseksi. Siirtosaamisiin merkitään myös verosaamiset, jos yhtiö on maksanut liian suuret ennakkoerot. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 237-238 KPL 4:6.)

6.2.3 Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit erä koostuu arvopapereista, joihin yhtiö on sijoittanut varoja tuottojen saamiseksi tai arvopapereista, joita yhtiö on saanut maksuna asiakkailta. Tässä erässä esitetään ne arvopaperit, joilta odotetaan tuottoa vain yhden tilikauden ajalta. Sellaiset arvopaperit, jotka tuottavat tuloja pidemmältä ajalta, esitetään pysyvien vastaavien sijoituksissa. Rahoitusarvopaperit eritellään muihin osakkeisiin ja osuuksiin sekä muihin arvopapereihin. Muut osakkeet ja osuudet voivat olla mm. yhtiön osakkuusyrityksen osakkeita tai yrityksen lähipiiriin kuuluvien yhtiöiden osakkeita tai osuuksia. Muut arvopaperit sisältää ne lyhytaikaiset arvopaperisijoitukset, jotka yhtiö myy eteenpäin viimeistään vuoden kuluttua niiden hankkimisesta. Rahoitusarvopapereihin voidaan kirjata arvonalennuksia ja ne ovat verotuksessa vähennyskelpoisia, kun ne ovat lopullisia. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 243-245; KPL 5:2; EVL 17.)

6.2.4 Rahat ja pankkisaamiset

Rahat ja pankkisaamiset -erä koostuu yhtiön käteisistä varoista ja pankkitililtä nostettavissa olevista varoista. Tase-erittelyssä ei ilmoiteta näiden erien muutoksia tilikauden aikana, vaan eritellään käteiset varat ja pankkitilien varat ja ilmoitetaan niiden saldot tilinpäätöspäivänä. Rahavaroihin luetaan myös tavanomainen määrä yhtiön hallussa olevia postimerkkejä. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 245; KPL 4:4; KILA 1136/1991,)

6.3 Oma pääoma

Oma pääoma on ensimmäinen erä taseen vastattavaa puolella. Yhtiön oma pääoma täytyy aina eritellä tilinpäätöksen liitetiedoissa, mutta yleinen käytäntö on, että se eritellään myös tase-erittelyssä. Oma pääoma koostuu yhtiöön sijoitetuista varoista sekä edellisten ja kuluvan tilikauden voittovaroista. Omalla pääomalla ei ole takaisinmaksuvelvoitetta. Yhtiön omaa pääomaa pienentävät omistajien nostamat voittovarat, mahdolliset osinkojaot sekä yhtiön tekemä tappio. Oman pääomaan kuuluvat erät ovat erilaisia eri yhtiömuodoilla. (Siipola 2014.)

6.3.1 Osakeyhtiön oma pääoma

Osakeyhtiössä oma pääoma koostuu osakepääomasta, erilaisista rahastoista ja kertyneistä voittovaroista. Tyypillisiä rahastoja ovat ylikurssirahasto, arvonkorotusrahasto ja sijoitetun vapaan pääoman rahasto eli SVOP-rahasto. Tämän jaottelun lisäksi osakeyhtiön oma pääoma jaetaan sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Taseessa näitä väliotsikoita ei ole, mutta tase-erittelyssä ne eritellään. Sidottuun omaan pääomaan kuuluvat osakepääoma, vararahasto sekä ylikurssirahasto. Muut erät ovat vapaata omaa pääomaa. Osakeyhtiö voi yhtiökokouksessaan päättää rahastojen perustamisesta ja nimetä ne käyttötarkoituksen mukaan. Yhtiön voittovaroja voidaan siirtää näihin rahastoihin. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 254-255; OYL 8:1.)

Osakeyhtiön osakepääoma pitää olla vähintään 2500 euroa ja julkisella osakeyhtiöllä vähintään 80 000 euroa. Jos osakepääomaan tehdään korotuksia tai vähennyksiä pitää ne

eritellä tase-erittelyssä. Jos yhtiö alentaa osakepääomaa, se merkitään vapaan oman pääoman rahastoon. Osakepääomia ei saa alentaa vähimmäisosakepääomaa pienemmäksi. Osakepääoman korotus voidaan kirjata osakepääomatilille, kun siitä on tehty merkintä kaupparekisteriin. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 247-250; OYL 8:1, 14:1.)

Osakeyhtiön voittovarot jaetaan kahteen erään: edellisten tilikausien voitto (tappio) ja tilikauden voitto (tappio). Osakeyhtiön voittovarot lisäävät omaa pääomaa ja tappiot pienentävät sitä. Tappioita ei voi esittää taseen vastaavaa puolella, vaan ne täytyy merkitä miinusmerkkisenä oman pääoman ryhmään. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 253-254.)

SVOP-rahastoon merkitään se osa osakkeiden merkintähinnoista joita ei ole esitetty osakepääomassa. SVOP-rahastoon kirjataan myös mm. muun oman pääoman sijoitukset, optio-oikeudesta maksetut merkintähinnat ja ne osakepääoman alentamisen määrät, joita ei ole käytetty tappion kattamiseen tai varojen jakamiseen. (Laine 2016, 107: OYL 8:2.)

Ylikurssirahastoon on kirjattu myyntivoitot, joita yhtiölle on kertynyt omien osakkeiden myynnistä. Ylikurssirahasto kuuluu vanhaan osakeyhtiölakiin, eikä uusia ylikurssirahastoja voi perustaa tai siirtää varoja olemassa olevaan ylikurssirahastoon. Ylikurssirahastosta voidaan siirtää varoja yhtiön osakepääomaan. Vararahastoon on yleensä kirjattu yhtiön voittovarjoja. Tämä erä kuuluu myös vanhaan osakeyhtiölakiin, eikä siihen voi enää siirtää varoja. Vararahasto kuuluu sidottuun omaan pääomaan eli siitä ei voida siirtää varoja muihin kuin yhtiön osakepääomaerään. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016b, 220, 224.)

Arvonkorotusrahastoon merkitään pysyviin vastaaviin tehdyt arvonkorotusten määrät. Arvonkorotuksia ei ole pakko tehdä, vaikka niiden edellytykset täyttyvät. Arvonkorotuksia tehdään lähinnä siksi, että sen avulla saadaan oman pääoman määrää kasvatettua. Käyvän arvon rahastoa käytetään vain silloin, kun rahoitusvälineet tai sijoituskiinteistöt arvostetaan käyvän arvon mukaan. Tämä erä on pien- ja mikroyrityksille melko harvinaisen, koska jos yhtiö haluaa noudattaa käyvän arvon mukaista arvostusta, se ei voi soveltaa pien- ja mikroyrityksien suojasatamasäännöstä. Yleensä yhtiöt käyttävät myös rahoitusvälineiden kohdalla hankintamenoperustetta erän arvostamisessa. Kaikkien eri rahastojen arvojen muutokset eritellään tase-erittelyssä. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016b, 225; 2016c, 252-523; OYL 13; KPL 5:2a-2b.)

Osakeyhtiöt voivat esittää pääomalainan omana eränään oman pääoman alla, jos se täyttää pääomalainan vähimmäismääräykset ja yhtiö pitää lainaa oman pääoman kaltaisena. Omassa pääomassa esitettävän pääomalainan takaisinmaksuehdon täytyy olla muita velkoja heikompi. Pääomalainalle tai sen koroille ei saa olla määritelty eräpäivää, eikä pääomalainan korkoja voi maksaa ennen kuin yhtiöllä on varaa maksaa osinkoja. Jos pääomalaina ei täytä näitä ehtoja, se esitetään taseen vieraassa pääomassa. (Laine 2016, 108: OYL 12:1-2.)

6.3.2 Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön oma pääoma

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön oma pääoma koostuu muuten samoista eristä kuin osakeyhtiöllä, mutta näillä yhtiöllä on usein käytössä myös rakennusrahasto. Rakennusrahastoon voidaan kirjata osa osakkeiden merkintähinnoista sekä ne varat, joita on kerätty osakkailta esimerkiksi tulevia perusparannuksia tai lainan maksuja varten. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 266; AsOYL 10:1.)

6.3.3 Avoimen ja kommandiittiyhtiön oma pääoma

Avoimien ja kommandiittiyhtiöiden oma pääoma koostuu arvonkorotusrahastosta, äänettömien ja vastuunalaisten yhtiömiesten sijoittamista varoista, edellisten tilikausien voitoista ja kuluvan tilikauden voitosta. Avoimen yhtiön yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet voivat tilikauden aikana tehdä sijoituksia yhtiön omaan pääomaan tai toisaalta myös nostaa varjoja yhtiön omasta pääomasta. Pääomaa voidaan palauttaa yhtiömiehelle enemmän kuin sitä on jäljellä, jolloin oma pääoma pitää merkitä taseeseen negatiivisena. Negatiivinen oma pääoma rajoittaa korkojen vähennysoikeutta. Arvonkorotusrahastoon merkitään maa- ja vesialueisiin sekä arvopapereihin tehdyt arvonkorotukset. Näitä arvonkorotuksia koskevat samat säännöt kuin osakeyhtiöidenkin arvonkorotuksia. (ST-akatemia 2016; EVL 18:2.)

Äänettömän yhtiömiehen panos on sovittu yhtiönperustamissopimuksessa ja se on kiinteä erä. Vastuunalaisten yhtiömiesten sijoittamien varojen määrää nostavat tilikausien voitot,

ja tappiot puolestaan vähentävät niitä. Tase-erittelyssä täytyy eritellä yhtiömiesten sijoittamien pääomien määrä ja niiden muutokset tilikauden aikana. (ST-akatemia 2016; KPA 2:5.1,1: AKL 9:3.)

6.3.4 Toiminimen oma pääoma

Toiminimessä yhtiön varat on pidettävä erillään omistajan henkilökohtaisista varoista. Toiminimen oma pääoma koostuu pääomasijoituksista. Liikkeenharjoittaja voi kasvattaa omaa pääomaa tekemällä pääomakirjauksia. Jos liikkeenharjoittaja nostaa varoja, oma pääoma pienenee. Erillistä voitonjakoa ei kirjata, vaan tase-erittelyllä eritellään sijoitetujen ja nostettujen varojen määrät. Myös toiminimen oma pääoma voi yksityisottojen vuoksi mennä miinukselle ja se täytyy silloin merkitä taseen negatiivisena. Negatiivinen oma pääoma voi heikentää korkokulujen vähennysoikeutta. (Leppiniemi & Kisanlahti 2016c, 264.)

6.4 Tilinpäätössiirtojen kertymät

Tilinpäätössiirtojen kertymät ovat tuloksenjärjestelyeriä, jotka koostuvat poistoeroista, verotusperusteisista varauksista sekä konserniavustuksista. Poistoeroja voi muodostua, jos yhtiö tekee suurempia poistoja kuin suunnitelman mukaiset poistot. Jos yhtiö tekee pienempiä kuin suunnitelman mukaisia poistoja, niin tästä erästä voidaan silloin purkaa poistoja, jotta päästään suunnitelman mukaisten poistojen määrään. Tase-erittelyssä eritellään kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus. (Leppiniemi & Kisanlahti 2016c, 270: KPL 12:1.)

Veroperusteiset varaukset voivat sisältää jälleenhankinta-, hinnanlasku-, takuu- sekä toimintavarauksia. Nämä erät ovat elinkeinoverotuksessa hyväksytyjä varauksia. Toimintavarauksia hyväksytään vain henkilöyhtiöiden verotuksessa, kun omistajina on luonnollisia henkilöitä. Veroperusteisia varauksia ei minkään yhtiön ole pakko muodostaa eikä niiden käyttö edellytä harkittua jatkuvuutta. (Leppiniemi & Kisanlahti 2016c, 270-271; EVL 43, 46a, 47, 49.)

6.5 Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset -erä koostuu tulevaisuudessa tapahtuvista menoista, joista ei pystytä määrittämään tarkkaa määrää tai maksu ajankohtaa. Pakollisissa varauksissa ilmoitettu meno kohdistuu joko päättyneeseen tai aikaisempiin tilikausiin. Menon toteutuminen on varmaa, mutta sitä vastaavan tulon toteutuminen on epävarmaa. Pakollinen varaus ei saa olla harkinnanvarainen, vaan sen pitää perustua lakiin tai yhtiön sitoumuksiin. Pakolliset varaukset jaetaan eläkevarauksiin, verovarauksiin ja muihin pakollisiin varauksiin. Pakolliset varaukset eivät ole yleensä verotuksessa vähennyskelpoisia. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 272-275; KPL 5:14)

Eläkevaraukset ja verovaraukset sisältävät yhtiön päättyneeseen tai sitä aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia eläke- ja verokuluja. Eläkevarauksia syntyy vain, jos yhtiön omalla vastuulla on työntekijöiden eläkkeitä. Jos henkilöstön eläkkeet hoidetaan vakuutusyhtiöistä olevilla eläkevakuutuksilla, ei eläkevarauksia synny. Verovarauksia voi syntyä, jos esimerkiksi verotarkastuksessa on ehdotettu jälkiverotusta, jota ei ole vielä laitettu maksuun. Muita pakollisia varauksia voi syntyä, jos yhtiö on esimerkiksi määrätty purkamaan rakennus, jolloin muihin pakollisiin varauksiin kirjataan purkukustannukset. Lisäksi muissa pakollisissa varauksissa voi olla mm. irtisanomisajan palkkoja ja odotettavissa olevia vahingonkorvausvaroja. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 272-274.)

6.6 Vieras pääoma

Vieras pääoma jaetaan pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Yhtiön vieras pääoman koostuu 11 eri erästä. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 276.)

- joukkovelkakirjalainat
- vaihtovelkakirjalainat
- lainat rahoituslaitoksilta
- eläkelainat
- saadut ennakot
- ostovelat
- rahoitusvekselit
- velat saman konsernin yrityksille

- velat omistusyhteisyrityksille
- muut velat
- siirtovelat

Kaikkien erien kohdalla pitää tehdä erittely pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Lyhytaikaiset velat erääntyvät maksettavaksi vuoden sisällä, muut velat ovat pitkäaikaisia. Vaihtovelkakirjalainat ovat yhtiön liikkeelle laskemia velkakirjoja, joita voidaan vaihtaa yhtiön omistamiin osakkeisiin. Lainat rahoituslaitoksilta -erä koostuu mm. pankeilta tai vakuutuslaitoksilta saaduista lainoista. Yhtiö voi saada lainaa työeläkevakuutusyhtiöltä maksamiaan vakuutusmaksuja vastaan. Ne eritellään erässä eläkelainat. Eläkevakuutusyhtiöt voivat myöntää lainaa myös yhtiön investointeihin ja käyttötarpeisiin, mutta nämä lainat täytyy merkitä lainat rahoituslaitoksilta erään, koska ne eivät määrydy yhtiön maksamien vakuutusmaksujen mukaan. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 277-278.)

Saadut ennakot sisältävät yhtiön vaihto-omaisuuden tai pysyvien vastaavien myynneistä saadut ennakkomaksut. Muut ennakkomaksut mm. koroista tai etukäteen maksetuista vuokrista esitetään siirtoveloissa. Ostoveloissa eritellään kaikki maksamatta olevat laskut pysyvien vastaavien, vaihto-omaisuuden tai ulkopuolisten palvelujen hankkimisesta. Myös tuotteiden hankinnasta aiheutuneet kulut, kuten sähkö- puhelin- ja postikulut on suositeltavaa esittää ostoveloissa. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 277-279; KILA 1219/1993.)

Rahoitusvekselit-erä sisältää ne yhtiön rahoitustoimista johtuvat vekselit, jotka yhtiö tulee myös itse lunastamaan. Velat omistusyhteisyrityksille koostuvat niistä veloista, joita ne ovat yhtiölle myöntäneet. Muihin velkoihin kuuluvat ne velat, joille ei ole omaa erää taseessa. Näitä ovat mm. maksamaton arvonnalisävero, maksamaton tulovero ja maksettujen palkkojen ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksut ja muut sosiaaliturvaan liittyvät erät. Siirtovelkoja ovat tilikaudella tai aikaisemmilla tilikausilla saadut maksut tuloista, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti vasta tulevilla tilikausilla. Siirtovelkoja ovat mm. maksamattomat palkat ja lomapalkkavelka sekä näihin eriin liittyvät henkilöstösivukulut. Siirtovelkoihin kirjataan myös korko- ja vuokravelat. Siirtovelat syntyvät, kun tilinpäätöshetkellä maksuperusteisesti kirjatut erät muutetaan suoriteperusteisiksi. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016c, 281-282; Laine 2016, 113; KPL 4:2.)

7 TASE-ERITTELYOHJEIDEN LAATIMINEN

7.1 Lähtötilanne ja tavoitteet

Tilinpäätöksen ja tase-erittelyjen laatiminen on Administer Tampereella asiakasyrityksen kirjanpitäjän vastuulla. Tilinpäätöksen laatimiseen on olemassa kaksi valmista tilinpäätöspohjaa. Toinen käytössä olevista tilinpäätöspohjista on tilinpäätös-excel johon tilinpäätöstiedot siirtyvät automaattisesti järjestelmästä. Tätä pohjaa käyttäessä tilinpäätöksen laatiminen nopeutuu ja helpottuu, koska tiedot siirtyvät automaattisesti ja näin pystytään hyvin välttämään mahdolliset näppäilyvirheet. Valmiista tilinpäätöksestä täytyy poistaa vain mahdolliset nollarivit. Valmis tilinpäätöspohja laatii tilinpäätöksen valtioneuvoston asetuksen pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävien tietojen mukaan. Se on yleisin käytössä oleva tilinpäätöskaava.

Valmiissa tilinpäätös-excelissä myös tase-erittelyihin siirtyy jokaisen erän loppusaldo automaattisesti, mutta tarkemmat erittelyt täytyy lisätä manuaalisesti. Tilinpäätöksen tase-erittelyihin tulostuu automaattisesti omat liitesivut aineettomista hyödykkeistä, aineellisista hyödykkeistä, avoimista myyntisaamista sekä avoimista ostovelvoista. Jos näissä kyseisissä erissä on yli 5 tapahtumaa, ei niitä tarvitse lisätä tase-erittelysivulle. Silloin on parempi eritellä ne erillisillä sivuilla, jotta tase-erittelyjen esitysmuoto pysyy selkeänä. Tase-erittelysivulle voi silloin kyseisen erän kohdalle merkitä vain alkusaldon, muutokset, loppusaldon ja tiedon mistä liitteestä erään kohdistuvat tapahtumat löytyvät. Erilliset liitesivut on hyvä numeroida tarkistamisen helpottamiseksi. Jos tapahtumia on alle 5 kappaletta, ne voi lisätä tase-erittelysivulle.

Lisäksi käytössä on valmis tilinpäätöspohja-excel, johon kaikki tilinpäätöstiedot syötetään manuaalisesti. Myös tämä malli sisältää valmiin pohjan tase-erittelyjen tekemiseen. Jos asiakasyritykselle on jo aikaisemmin laadittu tilinpäätös, niin on mahdollista hyödyntää myös edellisen tilikauden tilinpäätöksen pohjaa ja lisätä siihen uuden tilikauden tilinpäätöksen tiedot. Silloin tosin ei voi hyödyntää automaattista tiedonsiirtoa järjestelmästä, vaan kaikki tiedot pitää syöttää manuaalisesti. Pienten yhtiöiden kohdalla tämäkin on ihan toimiva tapa tilinpäätöksen ja tase-erittelyjen laatimiseen. Jos hyödyntää jo aikaisemmin käyttämäänsä tilinpäätöspohjaa uuden tilinpäätöksen tekemiseen, on tärkeää päivittää se voimassaolevien tilinpäätösvaatimusten mukaiseksi.

Valmiit tilinpäätöspohjat eivät sisällä ohjeita tase-erittelyjen tekemiseen. Ohjeiden avulla pyritään yhtenäistämään tase-erittelyjen laatimista, mikä parantaa niiden vertailtavuutta edellisiin vuosiin. Yhtenäinen esittämistapa myös selkeyttää tase-erittelyjä ja helpottaa tilintarkastusta. Ohjeet toimivat hyvänä muistilistana kirjanpitäjille ja ovat avuksi varsinkin uusille kirjanpitäjille, kun he laativat ensimmäisiä tase-erittelyjä. (Salonen 2017.)

7.2 Ohjeiden lisääminen valmiiseen tilinpäätöspohjaan

Valmiit tilinpäätöspohjat ovat excel-tiedostoja, joiden tase-erittelysivustolla on eritelty kaikki taseen erät. Pohjaan on helppo tarvittaessa lisätä rivejä ja poistaa turhat rivit. Ohjeita tehdessäni lisäsin valmiiseen pohjaan kunkin erän kohdalle tiedon, mistä kyseinen erä koostuu ja mitä mahdollisia muutoksia siihen voi liittyä. Ohjeet on käyty läpi toimeksiantajan kanssa ja varmistettu etteivät ne sisällä mitään asiavirheitä. Ohjeisiin on lisätty myös tieto, mistä laista löytyy tarvittaessa lisätietoja aiheesta. Ohjeen saa auki klikkaamalla riviä, jolloin teksti tulee kokonaisuudessaan näkyviin erilliseen teksti-ikkunaan. Ohjeet sisältävä valmis tilinpäätöspohja on erillinen tiedosto, jonka jokainen voi tarvittaessa ottaa käyttöön tase-erittelyjä laatiessaan. Siitä voi tarvittaessa liittää ohjeet omaan tilinpäätöspohjaansa tai hyödyntää sitä omana erillisenä tiedostonaan.

Tase-erittelyt saa esittää myös niin, että ne sisältävät vain tilikauden aikana tapahtuneen muutoksen. Kirjanpitäjä voi oman harkintansa mukaan miettiä, missä erässä on hyödyllisempää esittää kaikki tapahtumat ja missä erässä vain muutos. Taseen pysyvät vastaavat ovat usein sellaisia, että niistä riittää esitettäväksi tilikauden alkusaldo, muutokset ja tilikauden loppusaldo. Kun esitetään pelkkä muutos erästä, jota varmentamaan ei ole laadittu liitesivustoa, pitää tase-erittelylle lisätä muutoksen ajankohta ja tositenumero, jotta pystytään tarvittaessa helposti näyttämään toteen tapahtumat, joista muutos koostuu.

Tase-erittely esimerkkejä

Aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineettomista hyödykkeistä voidaan esittää vain tilikauden muutos. Tarkistamisen helpottamiseksi merkitään myös tilinumero sekä poistojen määrä. Jos erän varmentamiseksi ei ole laadittu liite sivua, pitää tilikauden muutos ja poistot kohtaan lisätä tositenumerot ja päivämäärät.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kehittämismenot

1020 Menojäännös	Liite 1.	1.1.2016	0,00
Tilikauden muutos			0,00
Poistot	Tasapoisto 12 v.		0,00
Menojäännös	31.12.2016		0,00

Vaihto-omaisuus

Vaihtuvien vastaavien varaston tase-erittelyn tiedot saadaan inventaariolistasta. Inventaarion tiedot saadaan asiakasyritykseltä. Vaihto-omaisuuden erien nimet ja tilinumerot voivat poiketa valmiissa pohjassa olevista asiakasyrityksen toimialan mukaan. Vaihto-omaisuuden kaikkiin eriin merkitään tilinumero ja kyseisen erän nimi. Vaihto-omaisuudesta voidaan esittää myös kyseisen erän alkusaldo, muutos ja loppusaldo. Vaihtoehtoisesti voidaan merkitä vain tiedot arkistoiduista inventaariolistoista ja vaihto-omaisuuden tilikauden loppuarvo.

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

1500 Aineet ja tarvikkeet		0,00
1511 Keskeneräiset tuotteet		0,00
1521 Valmiit tuotteet/tavarat		0,00
1540 Muu vaihto-omaisuus		0,00
Yhteensä	31.12.2016	0,00

Pitkäaikaiset saamiset

Pitkäaikaisten saamisten erittelyyn voidaan käyttää erillistä liite sivua tai jos tapahtumia ei ole yli 5 kappaletta ne voidaan eritellä tase-erittelyt sivulla. Erittelyyn merkitään tili-numero, tiedot asiakkaasta, päivämäärä ja mahdolliset siirrot lyhyt aikaisiin saamisiin. Saamisissa esitetään erikseen konsernin sisäiset saamiset sekä siirrot lyhytaikaisiin saamisiin.

Saamiset

Pitkäaikaiset

1601 Myyntisaamiset

Asiakas	pvm	0,00
Asiakas	pvm	0,00
Siirto lyhytaikaisiin	tos.nro/pvm	-0,00
Erillisen liitteen mukaan	Liite 2.	0,00
Yhteensä	31.12.2016	0,00

1631 Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Yritys Oy		0,00
Yritys Oy		0,00
Siirto lyhytaikaisiin saamisiin		-0,00
Yhteensä	31.12.2016	0,00

Oma pääoma

Osakeyhtiön oman pääoman erittelyssä esitetään erän alkusaldot, muutokset ja loppusaldo. Taseen erien tilinumerot, nimet ja erien määrät vaihtelevat asiakasyrityksen toimialan mukaan ja sen laajuuden mukaan.

OMA PÄÄOMA

2000 Osakepääoma	1.1.2016	0,00
2011 Osakepääoman korotus	pvm	0,00
2000 Osakepääoma	31.12.2016	0,00
2021 Ylikurssirahasto	31.12.2016	0,00
2031 Arvonkorotusrahasto	31.12.2016	0,00
Muut rahastot		
2016 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		
Lisäykset	tos.nro/pvm	0,00
Vähennykset	tos.nro/pvm	0,00
Yhteensä	31.12.2016	0,00
2251 Edellisten tilikausien voitto (-tappio)		0,00
9998 Tilikauden voitto (-tappio)		0,00
2381 Pääomalaina		0,00
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	31.12.2016	0,00

Pitkäaikainen vieras pääoma

Pitkäaikaisen vieraan pääoman rahoituslainojen erittelyssä ilmoitetaan lainan myöntäjät, mahdolliset lisäykset sekä siirrot lyhyt aikaisiin velkoihin.

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

2821 Lainat rahoituslaitoksilta

Laina 1	1.1.2016	0,00
Laina 2	1.1.2016	0,00
Lisäykset	tos.nro/pvm	0,00
Siirto lyhytaikaisiin velkoihin		-0,00
Yhteensä	31.12.2016	0,00

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikaisen vieraan pääoman muihin velkoihin kuuluvat ne velat joille ei ole omaa erää taseessa. Näitä ovat mm. maksamaton arvonlisävero, maksamaton tulovero ja maksettujen palkkojen ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksut ja muut sosiaaliturvaan liittyvät erät.

Muut velat

2921 Ennakonpidätysvelka	tos.nro/pvm	0,00
2923 Sosiaaliturvamaksuvelka	tos.nro/pvm	0,00
2936 Arvonlisäverovelka	tos.nro/pvm	0,00
	tos.nro/pvm	0,00
Arvonlisäverovelka yhteensä	31.12.2016	0,00
2925 AY jäsenmaksuvelka	tos.nro/pvm	0,00
Yhteensä	31.12.2016	0,00

Tase-erittelyt ovat vapaamuotoisia asiakirjoja, joiden esittämistapaa ei ole kirjanpito-laissa määritelty. Toimeksiantajalla on käytössään valmis tilinpäätöspohja, johon tilinpäätöksen tiedot siirtyvät suoraan järjestelmästä. Tase-erittelysivulle siirtyy vain tilien loppusaldot, joten erittelyt täytyy tehdä edelleen manuaalisesti.

Tase-erittelyissä ei esitetä edellisen vuoden vertailutietoja, mutta niiden sisältöjä kuitenkin vertaillaan edellisiin vuosiin. Tase-erittelyohjeiden avulla pystyy varmistamaan, että tase-erittelyissä on esitetty kaikki tarvittavat tiedot, ja että esittämistapa pysyy samanlaisena joka vuosi. Jokaisen taseen erän kohdalla voi ohjeesta helposti tarkistaa, mistä erä koostuu ja mitä muutoksia siinä voidaan esittää. Ohjeiden avulla pystytään yhtenäistämään työtapoja, mikä helpottaa tase-erittelyjen tarkistusta ja vertailtavuutta. Ohjeista pystyy helposti varmistamaan, että erän sisältö ja siihen kohdistuvat muutokset ovat varmasti kirjanpitolain ja elinkeinoverolain vaatimusten mukaisia. Ohjeista näkee tarvittavat tiedot helposti ja nopeasti.

Tase-erittelyjen tekeminen on vahvasti sidoksissa kirjanpito-laissa ja elinkeinoverolaissa esitettyihin asetuksiin esimerkiksi poistojen määrästä ja erien arvostamisesta. Siksi on erittäin tärkeää, että ohjeet päivitetään vastaamaan aina voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ohjeet on laadittu sähköiseen muotoon valmiiseen tilinpäätös-exceliin, joten tietojen lisääminen, muokkaaminen ja poistaminen on helppoa. Tase-erittely ohjeet on laadittu pien- ja mikrokokoisille osakeyhtiölle, mikä kattaa suuren osan toimeksiantajan asiakaskunnasta.

Opinnäytetyöni teoria osuudessa kävin läpi myös asunto-osakeyhtiön, kiinteistöosakeyhtiön ja henkilöyhtiöiden tase-erittelyt. Yhtiömuodolla on myös vaikutusta siihen, mitä eriä taseeseen kuuluu. Varsinkin oman pääoman kohdalla on paljon eroavuuksia. Tarvittaessa myös muita yhtiömuotoja koskevat tase-erittely ohjeet voisi lisätä tilinpäätös pohjaa. Täytyy harkita, että mikä olisi kaikkein selkein esittämistapa näille ohjeille. Jos taas samassa pohjassa on eri yhtiömuotojen tase-erittelyyn liittyvät ohjeet, voi ohjeista tulla liian sekavat. Ohjeiden tekoa on mahdollista tulevaisuudessa laajentaa myös niin, että huomioi niissä tämän opinnäytetyön ulkopuolelle jääneet yhtiökoot, suuryritykset, keskikokoiset yritykset sekä konsernien vaatimukset.

Kirjanpitolaissa ja elinkeinoverolaissa on säädetty pien- ja mikroyrityksen taseen eriin kohdistuvat vaatimukset ja näiden tietojen sekä toimeksiantajan toiveiden pohjalta laadin tase-erittelyohjeet (Liite 1). Hyvänä tukena lakien tulkitsemiseksi hyödynsin alan kirjallisuutta ja työkavereiden ammattitaitoa. Tase-erittelyohjeet lisäsin toimeksiantajan valmiiseen tilinpäätös-exceliin, mikä on esitetty tämän työn liitteessä.

8 POHDINTA

Sain aiheen opinnäytetyöhöni omalta työpaikaltani Administer Tampereelta. Aihe vaikutti heti mielenkiintoiselta mutta haastavalta. Tästä aiheesta ei ole ennen tehty opinnäytetöitä eikä alan kirjallisuudessakaan juuri käydyä tase-erittelyjen tekemistä läpi. Olen aloittanut työt tilitoimistossa keväällä 2016 ja tein nyt alkuvuodesta 2017 ensimmäiset tilinpäätökset ja tase-erittelyt. Oman tekemisen kautta opin paljon ja pystyin selkeämmin hahmottamaan, mitä tase-erittelyjen esittämiseen liittyy ja mitä tietoja niissä täytyisi esittää.

Tase-erittelyn laatimisen periaatteita ei säädetä kirjanpitolaissa, mutta lait määrittävät kuitenkin sen, mistä taseen erä koostuu ja mitä muutoksia siihen voidaan kohdistaa. Tässä työssäni olen käyttänyt lähteinä eri yhtiömuotojen lakeja, kirjanpitolakia ja lakia elinkeinotulon verotuksesta. Lakitekstin lukeminen oli minulle uutta ja onneksi saatavilla oli myös jo ajantasaista alan kirjallisuutta, jota pystyin hyödyntämään lakitekstin tulkitsemiseksi. Joihinkin eriin ohjeiden lisääminen oli hyvin haastavia, koska kirjanpidon ja verotuksen vaatima käsittely saattaa erota toisistaan. Joihinkin eriin taas kohdistuu hyvin paljon erilaisia vaatimuksia ja haasteena olikin saada ne esitettyä tiiviisti ja selkeästi mitään oleellista pois jättämättä. On erittäin tärkeää, että tiedot ohjeissa on oikein ja selkeästi esitettynä sekä lakien vaatimilla tavoilla.

Opin itse todella paljon tämän opinnäytetyöprojektin aikana ja se tuki erityisesti oppimistani työelämän kannalta. Toivon, että ohjeista on apua ja kirjanpitävät haluavat hyödyntää niitä. Uskon, että varsinkin uudet kirjanpitäjät saavat paljon apua tase-erittelyohjeista. Sain koottua mielestäni selkeät ohjeet tase-erittelyjen tekemiseksi, joita kirjanpitäjien on helppo hyödyntää. Uskon, että tämän opinnäytetyön tekemisestä on ollut hyötyä niin tekijälle kuin toimeksiantajallekin, joten koen kokonaisuudessaan onnistuneeni hyvin tässä projektissa. Minulla on nyt paljon tietoa taseen eriin kohdistuvista muutoksista ja eri lakien asettamista vaatimuksista taseen eriin. Tiedän, mitä tietoja tase-erittelyihin pitää lisätä, jotta eriin kohdistuvien kirjausten löytäminen on tarvittaessa helppoa. Odotan mielenkiinnolla kommentteja ja kehittämissideoita muilta kirjanpitäjiltä tase-erittelyohjeistani.

LÄHTEET

Administer Oy. Kotisivut. Luettu 10.4.2017.

<http://www.administer.fi/administer-oy/>

Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599

Haaramo, V., Honkamäki, T., Kampman, H., Kaskimies, K., Koila, T., Mäkikangas, L., Niemistö, A., Rekola, M., Rönkkö, J., Vierros, H., Yli-Rantala, E. 2016. Kirjanpitolaki. Normeista käytäntöön. Helsinki: ST-Akatemia Oy.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339

Kirjanpitolaki 30.12.2015/1620

Kirjanpitolautakunta 1219/1993

Kirjanpitolautakunta 2016/1950

Kirjanpitolautakunta. 2002/1681. Henkilöyhtiön yhtiömiesten yhtiöpanosten kirjanpitolisesta käsittelystä. Luettu. 6.3.2017.

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/827614e9b061fd6cc2256bcd00277f26?OpenDocument>

Kirjanpitolautakunta. Kauppa- ja teollisuusministeriö. 2007. Yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista. Julkaistu 16.10.2007. Luettu 2.3.2017.

[http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/0EAA087806EAECF4C22568000030BA56/\\$FILE/poistot.pdf](http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/0EAA087806EAECF4C22568000030BA56/$FILE/poistot.pdf)

Laine, S. 2016. Tilinpäätäjän tietopaketti 2016. Tilisanomat 6/2016, 48-175

Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 11.12.2015/1444.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360

Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. 2016a. Oikeat ja riittävät kirjaukset. 7. painos. Helsinki: Alma Talent.

Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. 2016b. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös. 2. painos. Helsinki: Alma Talent

Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. 2016c. Tilinpäätäjän käsikirja. 3. painos. Talentum Media Oy.

Lydman, K. 2016. Uusi kirjanpitolaki käytännössä. Helsinki: Tietosanoma

Mäkinen M. 2014. Tilinpäätösmalli. Tiliextra Oy. Luettu 6.3.2017.

<http://www.tiliextra.fi/asiakkaille/pdf/tilinpaatos-oy.pdf>

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624

- Rekola-Nieminen, L. 2016. Kirjanpitolaki käytännössä. 4. painos. Edita Publishing Oy.
- Salonen, M. controller. 2017. Haastattelu 22.3.2017. Haastattelija Gröhn, V. Tampere
- Siipola S. Talousverkko. 2014. Mikä on tase ja mitä se kertoo?. Julkaistu 11.7.2014. Luettu 9.3.2017.
<http://www.talousverkko.fi/mika-on-tase-ja-mita-se-kertoo/>
- ST-Akatemia. 2016. Avoimen ja kommandiittiyhtiön tilinpäätösmalli. Luettu 9.10.2016.
<http://www.stakatemiaonline.fi/>
- Taloushallintoliitto. Tilikausi ja tilinpäätös. Luettu 9.10.2016.
<https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/tilikausi-ja-tilinpaatos>
- Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 1753/2015
- Yritys-Suomi. Yritysmuodot. Luettu 9.10.2016.
<https://www.yrityssuomi.fi/yritysmuodot>
- Yrittäjät. Luettu 14.2.2017.
www.yrittajat.fi/yrittajan-abc

LIITTEET

Liite 1. Tase-erittelyohjeet

Tase-erittelyohjeet

Merkintä tilin eteen aina tilinumero.
Jos erästä esitettiin pelkkä muutos, jota varmentamaan ei ole laadittu tilikeskustoa, pitää tase-erittely lisätä muutoksen ajankohita ja tositenumero, jota pystytään tarvittaessa helposti näytämään toteen tapahtumat, joista muutos koostuu.

MALLIYRITYS OY
Y-tunnus: 31.12.2017

TASE-ERITTELYT

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEETOMI ATHYÖDYKKEET

				O.H.E	
Kehittämismenot					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Kehittämismenot-erä koostuu yrityksen aineettomien oikeuksien hankintaan kohdistu-neista kehittämismenoista.
Tilikauden muutos			0,00		Kehittämismenoja ovat mm. kehityshankkeeseen kohdistuvat henkilöstömenot, ostetut palvelut sekä kehittämis-toiminnassa käytetyt aineet ja tarvikkeet.
Poistot			0,00	poistot tilikaudelta	Jos kehittämismenot tuottavat tuloja useampana tilikautena, ne voidaan aktivoida. Aktivoidusta kehittämismenosta on tehtävä suunnitelman mukaiset poistot vaikutusajankaan.
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	Poisto-erä saa olla enintään 10 vuotta. (KPL 5:6)
Aineettomat oikeudet					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Aineettomien oikeuksien erä koostuu mm. yhtiön patenttien, toimilupien ja tekijänoikeuksien hankintakuluista.
Tilikauden muutos			0,00		Näiden oikeuksien hankintameno täytyy aktivoida, jos erän arvioidaan tuottavan tuloja useampana tilikautena.
Poistot			0,00	poistot tilikaudelta	Poistot tehdään pääsääntöisesti viiden vuoden aikana, mutta viimeistään 10 vuoden aikana. (KPL 5:5)
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	
Liiketoiminta					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Liiketoiminta perustuu yrityksen erityiseen osaamiseen, organisaatioon, jakeluun jms.
Tilikauden muutos			0,00		Liiketoiminta ei kuvaa mitään yksittäisen tuotannonkierroksen avoa.
Poistot			0,00	poistot tilikaudelta	Liiketoiminnan hankintameno voidaan poistaa 5 vuodessa.
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	Jos hankintamenojen vaikutusaika on pidempi, tai sitä on vaikea luotettavalla tavalla arvioida, voi poisto-erä olla enintään 10 vuotta (KPL 5:5a)
Muut pitkäaikaiset menot					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Muut pitkäaikaiset menot voidaan kirjata mm. pitkäaikaiset markkinointimenot.
Tilikauden muutos			0,00		vuokrausmenot, perusparannusmenot tai keskeinen urakka.
Poistot			0,00	poistot tilikaudelta	Muiden aineettomien hyödykkeiden hankintameno on poistettava suunnitelman mukaan vaikutusajankaan tai enintään 10 vuodessa. (KPL 5:11)
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	
Ennakkomaksut					
	Liite X	31.12.2017	0,00		Ennakkomaksuissa esitellään aineettomien hyödykkeisiin kohdistuvat saamiset. Nämä on maksettu ennakkomaksu.
					Ennakkomaksuista ei tehdä poistoja. Anonimitehtävien suorittamiseksi voidaan tehdä siinä tapauksessa, jos yhtiö epäilee, ettei ennakkonsaaja pysty toimittamaan hyödykettä tai maksamaan ennakkoa takaisin. (KPL 5:11, ohje sumu poistoista s. 25.)

AINEETOMI ATHYÖDYKKEET YHTEENSÄ

0,00

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Maa- ja vesialueet					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Maa- ja vesialueet voivat olla rakennettuja tai rakentamattomia tontteja ja vesialueita.
Tilikauden muutos			0,00		Näistä eristä ei tehdä poistoja, vaan niistä voidaan kirjata arvonalennuksia tai arvokorotuksia.
Arvonlaskennat			0,00	arvonlaskennat	Jos yhtiöllä on merkittävä määrä vuokra-eräitä, täytyy tase-erittelyssä eritellä vuokra-eräiden hankintameno.
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	maa- ja vesialueita täytyy tase-erittelyssä ilmoittaa aktiivisten vuokra-eräiden hankintameno. (KPL 5:11, KPL 5:17.)
Rakennukset ja rakennelmat					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Rakennuksiin kuuluvat mm. myymälä-, varasto-, tehdas- ja toimistotilat. Rakennelmiin luetaan mm. polttoaine- tai happilaitteet.
Tilikauden muutos			0,00		sekä metallista rakennetut varastot ja puusta rakennetut kevyet rakennelmat.
Poistot			0,00	poistot tilikaudelta	Jos yhtiö vuokraa omistamia rakennuksia tai rakennelmia, täytyy tase-erittelyssä eritellä vuokra-eräiden hankintameno.
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	Myymälä-, varasto- ja tehdasrakennuksia voidaan poistaa 7 %, Toimistotiloja voidaan tehdä 4 % poisto. Polttoaine- ja happilaitteita sekä kevyistä rakennelmista voidaan tehdä 20 % poisto. (KPL 5:11 ja EVL 34)
Koneet ja kalusto					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Koneet ja kalusto -erä sisältää yhtiön tuotannollista toimintaa varten hankinnat koneet ja laitteet.
Tilikauden muutos			0,00		Tasää erässä esitettävien koneiden ja kaluston täytyy kohdistua tuotantokuluihin yli 12 kuukauden ajan.
Poistot			0,00	poistot tilikaudelta	Koneiden ja kaluston poisto saa olla maksimissaan 25 prosenttia menojännöksestä. (EVL 30)
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	
Muut aineelliset hyödykkeet					
M enojännös	Liite X	1.1.2017	0,00	avustelido	Muissa aineellisissa hyödykkeissä esitellään ne aineelliset hyödykkeet, jolle ei ole omaa erää taseessa, kuten luonnonvarat ja taide-esineet.
Tilikauden muutos			0,00	muutos tilikaudelta	Tämä erä voi sisältää hyvin erilaisia hyödykkeitä, joihin voi osaan kohdistua myös hankintamenoja.
Poistot			0,00	poistot tilikaudelta	Poistojen määrä riippuu erään kuuluvasta hyödykkeestä. Maksimipoisto on 25%. (EVL 30.)
M enojännös		31.12.2017	0,00	loppusaldo	
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat					
		31.12.2017	0,00		Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat -erä sisältää aineellisiin hyödykkeisiin kohdistuvat saamiset ja keskenkäiset investointeihin kohdistuvat kulut.
					Ennakkomaksuista ei tehdä poistoja, mutta niistä voidaan kirjata mahdolliset arvonalennukset joita voi syntyä luottotappiosta.
					Keskenkäisistä hankinnoista ei tehdä poistoja. (KPL 5:11, ohje sumu poistoista s. 25)

AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ

0,00

SUOJUKSET

Osuudet saman konsernin yrityksissä					
Yrityksen osakkeet	XX/kl	X %	0,00		Ertelee konsernin sisäisiä sijoituksia j sijoitukset omistusyhteyksissä.
Yritys Oy					Sijoitukset koostuvat yli 12 kuukautta tulo tuottavista saamisista, osakkeista ja osuuksista.
y-tunnus 000000-0					Sijoitukset ovat esim. muiden yhtiöiden osakkeita, liikehuoneisto-osakkeita tai sijoitusrahoituslaitosten osakkeita.
Yhteensä			0,00		
Osuudet omistusyhteyksissä					
Osakkuusyhtiön osakkeet	XX/kl	X %	0,00		
Toinen yritys Oy					
y-tunnus 000000-0					
Yhteensä			0,00		
Muut osakkeet ja osuudet					
Oy Ab	XX/kl	n. X %	0,00		
y-tunnus 000000-0					
OY XY	XX/kl	n. X %	0,00		
y-tunnus 000000-0					
Yhteensä			0,00		
Muut saamiset					
			0,00		
Omist osakkeet / osuudet					
			0,00		
SUOJUKSET					
			0,00		Sijoituksista ei yleensä tehdä poistoja. Mahdollisesti syntyneet hankintameno vähennetään vasta silloin, kun sijoitus myydään.
					Sijoituksista voidaan kirjata arvonalennuksia, jos niiden käyttämä tulo on pysyvästi poistamattomasti hankintameno pienempi. (KPL 5:13)
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ					
			0,00		

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tavat		0,00	
Kassat		0,00	
Vaimittu vaihto-omaisuus		0,00	
Yhteensä		0,00	
Saamiset			
Pikkukaikaset			
Myyntisaamiset			
Asiakas	pvm	0,00	
Asiakas	pvm	0,00	
Asiakas	pvm	0,00	
Asiakas	pvm	0,00	
Erillisen liitteen mukaan	Lite X	0,00	
Yhteensä		0,00	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			
xxx		0,00	
Yhteensä		0,00	
Saamiset omistusyhteisyyksiltä			
xxx		0,00	
xxx		0,00	
Yhteensä		0,00	
Lainasaamiset			
xxx		0,00	
xxx		0,00	
Yhteensä		0,00	
Muut saamiset			
xxx		0,00	
xxx		0,00	
Yhteensä		0,00	
Maksamattomat osakkeet/osuudet			
xxx		0,00	
xxx		0,00	
Yhteensä		0,00	
Siirtoisaamiset			
xxx		0,00	
xxx		0,00	
xxx		0,00	
xxx		0,00	
xxx		0,00	
Yhteensä		0,00	
Laskennalliset verosaamiset			0,00
Saamiset, pikkukaikaset yhteensä			0,00
Lyyhtikäiset			
Myyntisaamiset			
Asiakas	pvm	0,00	
Asiakas	pvm	0,00	
Asiakas	pvm	0,00	
Asiakas	pvm	0,00	
Erillisen liitteen mukaan	Lite X	0,00	
Yhteensä		0,00	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä			
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Saamiset omistusyhteisyyksiltä			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Lainasaamiset			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Muut saamiset			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Maksamattomat osakkeet/osuudet			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Siirtoisaamiset			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Laskennalliset verosaamiset			0,00
Saamiset, lyyhtikäiset yhteensä			0,00
Raholusarvopaperit			
Osuudet saman konsernin yrityksiltä			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Omat osakkeet/osuudet			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Muut osakkeet ja osuudet			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Muut arvopaperit			
xxx	pvm	0,00	
xxx	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Raholusarvopaperit yhteensä			0,00
Rahat ja pankkisaamiset			
Käteisvarat		0,00	
Pankkisaamiset		0,00	
Yhteensä		0,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ			0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ			0,00

Vaihto-omaisuus kirjataan luverakennuksen mukaan, listan pitää olla inventaarion tekijän allekirjoittama
Vaihto-omaisuutta on sellaisenaan tai ajostettuna myytäviksi tarkoitettua tuotetta.
Aineet ja tavat sisältävät mm. raskaat aineet, osat sekä pakkauskannat.
Kassat sisältävät luottokortteja, pankkikassat, joiden varoissa on joko omaa ja yhtiön omaa tuloa.
Vaimittu vaihto-omaisuus on yhtiön omaa tuloa ja se on omissa yhtiöissä osittain vaimittua tuotetta.
Muut vaihto-omaisuudet sisältävät sellaisen vaihto-omaisuuden, jolle omaa erää ei ole, mm. vaihto-omaisuutena myytävät kiinteistöt ja arvopaperit.

Saamiset eritellään lyyhtikäisiin ja pikkukaikaisiin. Pikkukaikaiset saamiset erään tyvi- ja yllä vuoden kuluksi.

Myyntisaamiset ovat pysyvien vastaavien ja vaihto-omaisuuden myyntisaamisia.
Myyntisaamiset kirjataan myyntisaamisten ja vaihto-omaisuuden myyntisaamisten mukaisesti.
Myyntisaamiset merkitään niiden todennäköisen arvon mukaan, vaikka nimellisarvo olisi sitä suurempi.
Jos johonkin myyntisaamisen erään kohdistuu erityisen suuri luottotappion riski, niin silloin pitää määrittää eriteltyä.
Jos myyntisaamisia on yllä kappaleita eritellään ne myyntisaamiset liitteessä.

Saamiset saman konsernin yrityksiltä voivat olla myyntisaamisia, lainasaamisia, siirtoisaamisia tai muita saamisia saman konsernin yrityksiltä. Saman konsernin yrityksiltä kassaan kaikki ne yhtiöt, joiden tilinpidon sisätyvi- ja yllä eron konsernitilinpidon.
Saamisia voi olla mm. konsernin emoyrityksiltä, sisaryrityksiltä sekä tytäryrityksiltä.

Omistusyhteisyyksiltä ovat yhtiön osakkuusryhmittä, joiden kanssa kiinnitettyjä osakkeita ja yhteistyötä.
Kiinnitettyjen osakkeiden ja yhtiön omistusta vähintään viidesosa omistusyhteisyyksien osakepääomasta. (KPL 1:7)

Lainasaamiset erä koostuu rahalainoista, joita on annettu esimerkiksi muille yrityksille tai yhteistyökumppaneille.
Lainasaamiset ovat yleensä korollisia, mutta jos lainasaaminen on koroton se pitää määrittää vaihtuvien vastaavien lainasaamisiin vaikkea se erääntynyt ja maksettavaksi yllä vuoden kuluksi. Koroton saaminen ei tuota tuloa usana tilikautena, eikä näin täytä pysyvien vastaavien edellytyksiä.

Muut saamiset erään kirjataan mm. verollisaamiset sekä vuokratulot.

Maksamatta olevia osakkeita ja osuuksia sijoitus, kun osakkeita ostetaan myyntiin osakkeita, sijoittaja merkitsee ne, mutta niitä ei ole vielä maksettu.

Siirtoisaamiset ovat yhtiön kuukaudella tai aikaisemmillä tilikaudella tekemät suoritteet maksut, joita ei ole merkitty ennakkomaksuihin, sekä suoritteet saamiset, joita ei ole merkitty myyntisaamisiin.
Siirtoisaamiset kirjataan tilinpidon muutetaan tilinpidon tilinpidossa maksuperusteista suoritteesta. (KPL 4:8)

Laskennalliset verosaamiset erään tulee kirjauksia, jos yhtiö on maksanut liian suuret ennakkoerot.

Lyyhtikäiset saamiset erään tyvi- ja yllä maksettavaksi vuoden sisällä.

Myyntisaamiset kirjataan myyntisaamisten ja vaihto-omaisuuden myyntisaamisten mukaisesti.
Myyntisaamiset kirjataan myyntisaamisten ja vaihto-omaisuuden myyntisaamisten mukaisesti.
Myyntisaamiset merkitään niiden todennäköisen arvon mukaan, vaikka nimellisarvo olisi sitä suurempi.
Jos johonkin myyntisaamisen erään kohdistuu erityisen suuri luottotappion riski, niin silloin pitää määrittää eriteltyä.
Jos myyntisaamisia on yllä kappaleita, eritellään ne myyntisaamiset liitteessä.

Saamiset saman konsernin yrityksiltä voivat olla myyntisaamisia, lainasaamisia, siirtoisaamisia tai muita saamisia saman konsernin yrityksiltä. Saman konsernin yrityksiltä kassaan kaikki ne yhtiöt, joiden tilinpidon sisätyvi- ja yllä eron konsernitilinpidon.
Saamisia voi olla mm. konsernin emoyrityksiltä, sisaryrityksiltä sekä tytäryrityksiltä.

Omistusyhteisyyksiltä ovat yhtiön osakkuusryhmittä, joiden kanssa kiinnitettyjä osakkeita ja yhteistyötä.
Kiinnitettyjen osakkeiden ja yhtiön omistusta vähintään viidesosa omistusyhteisyyksien osakepääomasta. (KPL 1:7)

Lainasaamiset erä koostuu rahalainoista, joita on annettu esimerkiksi muille yrityksille tai yhteistyökumppaneille.
Lainasaamiset ovat yleensä korollisia, mutta jos lainasaaminen on koroton se pitää määrittää vaihtuvien vastaavien lainasaamisiin vaikkea se erääntynyt ja maksettavaksi yllä vuoden kuluksi. Koroton saaminen ei tuota tuloa usana tilikautena, eikä näin täytä pysyvien vastaavien edellytyksiä.

Muut saamiset erään kirjataan mm. verollisaamiset sekä vuokratulot.

Maksamatta olevia osakkeita ja osuuksia sijoitus, kun osakkeita ostetaan myyntiin osakkeita, sijoittaja merkitsee ne, mutta niitä ei ole vielä maksettu.

Siirtoisaamiset ovat yhtiön kuukaudella tai aikaisemmillä tilikaudella tekemät suoritteet maksut, joita ei ole merkitty ennakkomaksuihin, sekä suoritteet saamiset, joita ei ole merkitty myyntisaamisiin.
Siirtoisaamiset kirjataan tilinpidon muutetaan tilinpidon tilinpidossa maksuperusteista suoritteesta. (KPL 4:8)

Laskennalliset verosaamiset erään tulee kirjauksia, jos yhtiö on maksanut liian suuret ennakkoerot.

Raholusarvopaperit erä koostuu arvopapereista, joihin yhtiö on sijoittanut varoja tuottojen saamiseksi, tai arvopapereista, joita yhtiö on saanut maksuasiakkailta.
Erillisen konsernitilinpidon raholusarvopaperit.
Raholusarvopapereihin voidaan kirjata arvonnäytteitä ja ne ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. (KPL 5:2; EVL 17.)

Muut osakkeet ja osuudet voivat olla mm. yhtiön osakkuusryhmittä osakkeita tai yrityksen omistukseen kuuluvien yhtiön osakkeita tai osuuksia.

Tässä erässä esitetään arvopaperit, joita odotetaan tuottoa vain yhden tilikauden ajalta.

Rahat ja pankkisaamiset erä koostuu käteisistä varoista ja pankkiliitännä nostettavissa olevista varoista.
Käteiset varat ja pankkiliitännä varat eritellään ja merkitään niiden saldot tilinpidonpäätöksellä.

/ASTATTAVAA

OIA PÄÄOMA

Osakepääoma	0,00
Osakepääoman korotus	0,00
Ylikursirahasto	0,00
Arvonkorousrahasto	0,00
Käyvän arvon rahasto	0,00
Muut rahastot	0,00
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	
Omien osakkeiden tai osuuksien rahasto	

Edellisten tilikauden voitto (-tappio)	0,00
Omistajien osakkeista maksettu määrä	
Maksetut osingot	
Pääomajaus	0,00
Tilikauden voitto (-tappio)	0,00

Pääomallina	0,00
OIA PÄÄOMÄ YHTEENSÄ	0,00

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Poistot	0,00
Verotusperusteiset varaukset	0,00

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ

0,00

PAKOILISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	0,00
Verovaroaukset	0,00
Muut pakolliset varaukset	0,00

PAKOILISET VARAUKSET YHTEENSÄ

0,00

VERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen	
Pääomallina	
Laina 1	0,00
Laina 2	0,00
Yhteensä	0,00

Joukkovelkakirjalainat	
Laina 1	0,00
Laina 2	0,00
Yhteensä	0,00

Vaihtovelkakirjalainat	
Laina 1	0,00
Laina 2	0,00
Yhteensä	0,00

Lainat rahoituslaitoksilta	
Laina 1	0,00
Shakkiliitti Pankki	0,00
Yhteensä	0,00

Eläkelainat	
Laina 1	0,00
Laina 2	0,00
Yhteensä	0,00

Saadut ennakot	
Ennako 1	0,00
Ennako 2	0,00
Yhteensä	0,00

Ostovelat	
Toimitaja	pvm
Erillisen liitteen mukaan	Liite X
Yhteensä	0,00

Rahoitusvekselit	
Laina 1	0,00
Laina 2	0,00
Yhteensä	0,00

Velat saman konsernin yrityksille	
Laina 1	pvm
Laina 2	pvm
Yhteensä	0,00

Velat omistusyhteisyrityksille	
Laina 1	pvm
Laina 2	pvm
Yhteensä	0,00

Muut velat	
Laina 1	pvm
Laina 2	pvm
Yhteensä	0,00

Siirtovelat	
Velka 1	pvm
Velka 2	pvm
Yhteensä	0,00

Laskennalliset verovelat	
Velka 1	0,00
Velka 2	0,00
Yhteensä	0,00

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	0,00
--------------------------------------	------

Osakeyhtiön osakepääoma pitää olla vähintään 2500 euroa ja julkisella osakeyhtiöllä vähintään 80 000 euroa. Jos osakepääömaan tehään korotuksia tai lähennyksiä pitää ne eritellä tase-erittelyssä jos yhtiö alentaa osakepääömaa, se merkitään vapaan oman pääöman rahastoon. Ylikursirahastoon on kirjattu myyntivoitot, joita yhtiölle on kertynyt omien osakkeiden myynnistä. Ylikursirahasto kuuluu vanhaan osakeyhtiöön, eikä uusia ylikursirahastoja voi perustaa tai siirtää veroja olemassa olevaan ylikursirahastoon. Arvonkorousrahaston merkittään pysyviin vastaaviin tehdyt arvonnkorousten määrät. Käyvän arvon rahastoa käytetään vain silloin, kun rahoitusvälineet tai sijoituskiinteistöt arvostetaan käyvän arvon mukaan. (OYL 13, KPL 5:2a-2j)

SVOP-rahastoon merkitään se osa osakkeiden merkintähinnosta jota ei ole esitetty osakepääömassa. SVOP-rahastoon kirjataan myös mm. muun oman pääöman sijoitukset, optio-ohjeesta maksetut merkintähinnat ja ne osakepääöman alentamisen määrät, jota ei ole käytetty tappion kattamiseen tai varojen jakamiseen. (OYL 8:2)

Osakeyhtiöt voivat esittää pääömalainan omansa eräänä oman pääöman alla, jos se täyttää pääömalainan vähimmäismääräykset ja yhtiö pitää lainaa oman pääöman kattavana. Silloin takaisinmaksuveltojen täytyy olla muita velkoja heikompia. (OYL 12:1-2)

Poistoteroja voi muodostua, jos yhtiö tekee suurempia poistoja kuin suunnitelmanmukaiset poistot. Tässä eritellään kokonaispoistojen ja suunnitelmanmukaisien poistojen erotus. (KPL 12:1) Verotusperusteiset varaukset voivat sisältää jälleenhankinta-, hinnoittelu-, takuuvauksia. (EVL 43, 46a, 47, 49)

Pakolliset varaukset-erä koostuu tulevaisuudessa tapahtuvista menoista joista ei pystytä määrittämään tarkkaa määrää tai maksu ajankohtaa. Menon toteutuminen on varmaa, mutta sitä vastaavan tulon toteutuminen on epävarmaa. Eläkevarauksia syntyy vain, jos yhtiön omalla vastuulla on työntekijöiden eläkkeitä. Verovauksia voi syntyä, jos esimerkiksi verotarkastuksessa on ehdotettu jällekerotusta, jota ei ole vielä laitetu maksuun. Muita pakollisia vauksia voi syntyä, jos yhtiö on esim. määrätty purkamaan rakennus, jolloin muihin pakollisiin vauksiin kirjataan purkustannukset.

Vieras pääöma jetaan pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen vieraseen pääömaan Pitkäaikainen vieras pääöma erittyy maksettavaksi yllä vuoden kuluttua

Pääöma laina merkitään vieraseen pääömaan jos ei ole oman pääöman kaltainen. (OYL 12:1-2)

Joukkovelkakirjalainat ja vaihtovelkakirjalainat ovat yhtiön liikkeelle laskemia velkakirjoja, jota voidaan vaihtaa yhtiön omistamiin osakkeisiin.

Lainat rahoituslaitoksilta-erä koostuu mm. pankilta tai vakuutuslaitoksilta saaduista lainoista.

Eläkelainoissa eritellään lainat jota yhtiö on voinut saada työeläkevakuutusyhtiöiltä maksamiensa vakuutusmaksuja vastaan

Saadut ennakot-erä sisältää yhtiön vaihto-omaisuuden tai pysyviin vastaaviin myynteistä saadut ennakkomaksut.

Ostovelissa eritellään kaikki maksamatta olevat laskut, pysyviin vastaaviin, vaihto-omaisuuden tai ulkopuolisten palvelujen hankkimisesta. Myös tuotteen hankinnasta aiheutuneet kulut, kuten sähkö-, puhelin- ja postikulut on suositeltavaa esittää ostovelissa. Jos ostovelkoja on yli 5 kpl ne eritellään erillisellä ostovelat liitteellä.

Rahoitusvekselit-erä sisältää ne yhtiön rahoitustoimista phtuut vekselit, jotka yhtiö tulee myös itse lunastamaan.

Erittelä konsernin sisäiset velat.

Velat omistusyhteisyrityksille koostuvat niistä veloista, joita ne ovat yhtiölle myöntäneet.

Muihin veloihin kuuluvat ne velat, joille ei ole omaa erää taseessa. Näitä ovat mm. maksettujen palkkojen ennakkopidätykset, sosiaaliturvamaksut ja muut sosiaaliturvaan liittyvät erät.

Siirtovekoja ovat tilikaudella tai aikaisemmilla tilikausilla saadut maksut, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti. Siirtovekoja ovat mm. maksettomat palkot ja lomapalkkavekka sekä näihin eriin liittyvät heikistösivukulut. Siirtovekoihin kirjataan myös korko- ja vuokratvelat.

maksamaton tulovero

Lyhytaikainen			Lyhytaikainen vieras pääoma erääntyy maksettavaksi vuoden sisällä.
Joukkovelkakirjalainat			Joukkovelkakirjalainat ja vaihtovelkakirjalainat ovat yhtiön liikkeelle laskemia velkakirjoja, jota voidaan vaihtaa yhtiön omistamiin osakkeisiin.
Laina 1		0,00	
Laina 2		0,00	
Yhteensä		0,00	
Vaihtovelkakirjalainat			
Laina 1		0,00	
Laina 2		0,00	
Yhteensä		0,00	
Lainat rahoituslaitoksilta			Lainat rahoituslaitoksilta -erä koostuu mm. pankeilta tai vakuutuslaitoksilta saadusta lainoista.
Laina 1		0,00	
Laina 2		0,00	
Yhteensä		0,00	
Eläkelainat			Eläkelainoissa erittään lainat, joihin on voimut saada työeläkevakuutusyhtiöltä maksamia vakuutusmaksuja vastaan.
Laina 1		0,00	
Laina 2		0,00	
Yhteensä		0,00	
Saadut ennakot			Saadut ennakot -erä sisältää yhtiön vaihto-omaisuuden tai pysyvien vastaavien myymisestä saadut ennakkomaksut.
Ennakko 1		0,00	
Ennakko 2		0,00	
Yhteensä		0,00	
Ostovelat			Ostovelloissa erittään kaikki maksamatta olevat, leskut, pysyvien vastaavien, vaihto-omaisuuden tai ulkopuolisten palvelujen hankkimisesta.
Toimittaja	pvm	0,00	
Toimittaja	pvm	0,00	
Erillisen liitteen mukaan	Liite X	0,00	Myyös tuotteiden hankinnasta aiheutuneet kulut, kuten sähkö- puhelin- ja postikulut on suositeltavaa esittää ostovelloissa. Jos ostovelkoja on yli 5 kpl ne eritellään erillisellä ostovelat liitteellä.
Yhteensä		0,00	
Rahoitusvelkelt			Rahoitusvelkelt-erä sisältää ne yhtiön rahoitustomista johtuvat velkelt, jotka yhtiö tulee myös itse lunastamaan.
Laina 1		0,00	
Laina 2		0,00	
Yhteensä		0,00	
Velat saman konsernin yrityksille			Erittelen konsernin sisäiset velat.
Laina 1	pvm	0,00	
Laina 2	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Velat omistusyhteyserityksille			Erittelen velat omistusyhteyserityksille.
Laina 1	pvm	0,00	
Laina 2	pvm	0,00	
Yhteensä		0,00	
Muut velat			
Ennakonpidätysvelka	pvm	0,00	
Sosiaaliturvamaksuvelka	pvm	0,00	
Anoniläiveroelka	pvm	0,00	
Anoniläiveroelka	pvm	0,00	
Voitonjakovelka	pvm	0,00	Yhtiökokouksessa määrätty voitonjako jota ei ole vielä maksettu.
Yhteensä		0,00	
Siirtovelat			Siirtovelkoja ovat tilikaudella tai aikaisemmilla tilikausilla saadut maksut, jotka toteutuvat suoriteperusteisesti.
Tuloennakot			Siirtovelkoja ovat mm. maksamattomat palkat ja lomapaikkavelka sekä näihin erin liittyvät henkilöstönsuoritelut.
Muut tuloennakot	pvm	0,00	Siirtovelkoihin kirjataan myös korko- ja vuokratvelat.
Menojäämät			
Palkkamenot	pvm	0,00	
Lomapaikkavelka sosiaalivakuuteen	pvm	0,00	
Työeläkevelka	pvm	0,00	
Sosiaaliturvamaksuvelka	pvm	0,00	
Työntekijöiden pakolliset vakuutusmaksut		0,00	
Tapaturvamaksuvelka	pvm	0,00	
Työttömyysvelka	pvm	0,00	
Ryhmähenkivakuutusvelka	pvm	0,00	
Vuokramenot	pvm	0,00	
Korkomenot	pvm	0,00	
Tuloverot	pvm	0,00	
Muut menojäämät	pvm	0,00	
Muut siirtovelat		0,00	
Yhteensä		0,00	
Laskennalliset verovelat			maksamaton tulovero
Velka 1		0,00	
Velka 2		0,00	
Yhteensä		0,00	
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		0,00	
VERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		0,00	
RASTATTAVAA YHTYFNÄ		0,00	